POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ZAWIERCIU

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za 2012 rok

ZAWIERCIE, MARZEC 2013 r.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

Wiesław Olechnowicz

SPIS TREŚCI

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych 6

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne 6
2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2012 roku 6
3. Sytuacja epidemiologiczna zakażeń i zatruć pokarmowych w 2012 roku 9
4. Nadzór nad zakładami opieki zdrowotnej 13
5. Deratyzacja 17
6. Szczepienia ochronne 18
7. Wnioski 19

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku 22

1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych 22
2. Ocena sposobu żywienia 32
3. Akcje 32
4. Współpraca z innymi służbami kontroli 35
5. Nadzór nad importem/eksportem 35
6. Jakość zdrowotna środków spożywczych 35
7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX 37
8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością 39
9. Skargi i wnioski 40
10. Ocena i wnioski końcowe 40

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia 42

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi 42

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej 49

1. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji 49
2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej 51
3. Wnioski 55

V. Warunki sanit. w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach 56

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy 59

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy 59
2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego 61

VII. Oświata Zdrowotna i promocja zdrowia 64

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny 83

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia."

C. E. Winslow

Zdrowie publiczne leży w interesie każdego człowieka. Dlatego w ciągu wieków w społeczeństwach stopniowo powstawały specjalne zawody, instytucje, służby, których celem było tworzenie i wdrażanie strategii poprawy stanu zdrowia obywateli oraz podejmowanie w tym zakresie praktycznych działań.

Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 122, poz. 851 z późn. zm.) określa zadania i kompetencje Inspekcji, w art.1 stwierdza:

„Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego". Ustawa ta konstytuuje Państwową Inspekcję Sanitarną, jako instytucję nadzoru w zdrowiu publicznym.

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2012 roku
(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2012 roku - ostatnie dostępne dane)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km^2.**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **122 502**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 620 624**

Liczba ludności w Polsce – **38 533 789**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

		Ludność
2 gminy miejskie:	**Miasto Zawiercie**	**51 748**
	Miasto Poręba	**8 862**
4 gminy miejsko-wiejskie:	**Gmina Łazy**	**16 201**
	miasto	**7 150**
	wieś	**9 051**
	Gmina Ogrodzieniec	**9 453**
	miasto	**4 429**
	wieś	**5 024**
	Gmina Pilica	**8 926**
	miasto	**1 941**
	wieś	**6985**
	Gmina Szczekociny	**8 088**
	miasto	**3 762**
	wieś	**4 326**
4 gminy wiejskie:	**Irządze**	**2 798**
	Kroczyce	**6 323**
	Włodowice	**5 282**
	Żarnowiec	**4 821**
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim		**2 212**

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. nr 234, poz.1570 z dnia 05.12.2008 r. ze zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek rejestracji tych chorób.

W 2012 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 1932 przypadki chorób zakaźnych, zakażeń i zatruć podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu u osób z terenu powiatu zawierciańskiego, 102 osoby z powodu chorób zakaźnych było hospitalizowane.

Prezentowane dane pochodzą z meldunku rocznego NIZP-PZH oraz informacji uzyskanych z WSSE w Katowicach.

Wskaźniki zapadalności na wybrane choroby zakaźne została przedstawione w tabelach nr 4, 5, 6.

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne

Błonica

W 2012 roku w Polsce nie odnotowano zachorowań na błonicę.

Tężec

W 2012 roku w powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano zachorowań na tężec, w Polsce odnotowano 19 przypadków zachorowań, w województwie śląskim 4 zachorowania.

Krztusiec

W powiecie zawierciańskim w 2011 roku nie zarejestrowano zachorowań na krztusiec, natomiast w roku 2012 zarejestrowano 6 przypadków zachorowań (wskaźnik zapadalności 4,9). Zachorowania wystąpiły u osób wcześniej zaszczepionych p/krztuścowi.

Jedno zachorowanie dotyczyło 3-letniego dziecka, pozostałe osób w grupie wiekowej 15-64 lata. W Polsce w 2012 r. zarejestrowano 4 683 przypadki zachorowań na krztusiec (wskaźnik zapadalności 12,1), a w województwie śląskim – 395 przypadków (wskaźnik zapadalności 8,5).

Od roku 1996 w Polsce obserwuje się skokowy wzrost liczby przypadków krztuśca. Zmienia się także epidemiologia choroby, która atakuje obecnie dzieci starsze i młodzież, a niekiedy nawet i dorosłych. Jest to na swój sposób osobliwe, ponieważ na ogół zachorowania dotyczą osób szczepionych przeciw krztuścowi. Rzeczywista sytuacja epidemiologiczna w tych grupach wiekowych nie jest do końca jasna. Choroba wykazuje bowiem często łagodny przebieg i nie jest rozpoznawana. Z tego też względu osoby te stanowią pozbawione nadzoru źródło zarazka i infekcji dla dzieci.

Odra

W powiecie zawierciańskim w 2012 r. nie odnotowano zachorowań na odrę, nie zgłoszono również podejrzeń zachorowań.

W województwie śląskim rozpoznano 23 przypadki zachorowań na odrę, w Polsce – 60.

Różyczka

W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 1005 przypadków zachorowań na różyczkę, w Polsce – 6260.

W powiecie zawierciańskim ogółem zarejestrowano 15 przypadków różyczki u osób w wieku od 1 roku do 34 lat. We wszystkich przypadkach różyczka była rozpoznana na podstawie objawów klinicznych. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim (12,2) jest niższy niż w województwie śląskim (21,7) i Polsce (16,2).

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

W powiecie zawierciańskim w 2012 r. zarejestrowano 7 przypadków zachorowań na świnkę rozpoznanych na podstawie objawów klinicznych.

W województwie śląskim odnotowano 386 przypadków, a w Polsce 2774.

Zapadalność 5,7/100 tys. ludności jest niższa niż w województwie 8,3/100 tys. śląskim i Polsce 7,2/100 tys.

Wirusowe zapalenia wątroby typu B

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek ostrego wzw typu B. Nie zarejestrowano przewlekłych wzw typu B.

Analizę zachorowań na wzw typu B ostre na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia wykres.

Wykres 1. Zachorowania na wzw typu B ostre na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu w latach 2005-2012

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

Ze względu na konieczność zapewnienia porównywalności z danymi z wcześniejszych lat, wszystkie przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C od 2009 r. są w Polsce kwalifikowane równocześnie w oparciu o dwie definicje: definicję wprowadzoną w 2005 r. – przypadek objawowy potwierdzony laboratoryjnie oraz definicję wprowadzoną w 2009 r. – każda osoba spełniająca kryteria laboratoryjne.

W PSSE w Zawierciu w roku 2012 zarejestrowano 9 zachorowań (8 wg def. przypadku z 2009; 3 wg def. przypadku z roku 2005) w roku 2011 – 12 zachorowań (7 wg def. przypadku z 2009; 12 wg def. przypadku z roku 2005).

Gruźlica

W województwie śląskim w roku 2012 odnotowano 1148 przypadków zachorowań. W powiecie zawierciańskim w analogicznym okresie zarejestrowano 14 przypadków zachorowań na gruźlicę, zarejestrowano 12 osób z kontaktu z chorym, nie odnotowano zachorowań osób ze styczności.

Wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (11,4) jest niższy w stosunku do wskaźnika zapadalności w województwie śląskim (24,8).

Odnotowane zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 10 mężczyzn i 4 kobiety (5 osób bezrobotnych, 7 emerytów, 2 osoby pracujące), 3 przypadki zostały potwierdzone bakteriologicznie.

2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2012 roku

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2012, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2012, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0-4	139	173	81	143	177	266	211	283
5-14	410	477	274	302	240	512	291	345
15-64	74	99	52	61	57	116	90	74
65 i więcej	-	3	0	1	-	-	1	0
Razem	**623**	**752**	**407**	**507**	**474**	**894**	**593**	**702**

W Polsce w 2012 roku odnotowano 207932 zachorowania na ospę wietrzną, w województwie śląskim 29741, a w powiecie zawierciańskim 702.

W 2012 r. w powiecie zawierciańskim stwierdza się wzrost liczby zgłoszonych zachorowań w stosunku do roku ubiegłego.

Wskaźnik zapadalności jest (573) jest wyższy w stosunku do wskaźnika zapadalności w Polsce (539) i niższy w stosunku do województwa śląskiego (643).

Neuroinfekcje

W 2012 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano: 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu; 1 przypadek meningokokowego zapalenia opon mózgowych oraz 1 przypadek nieokreślonego wirusowego zapalenia opon mózgowych.

Borelioza z Lyme

W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (24,5) jest wciąż wyższy niż w Polsce (22,8), na co niewątpliwie ma wpływ specyficzny charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu. W województwie śląskim współczynnik zapadalności wyniósł 35,5.

Zachorowania w roku 2012 wystąpiły u: emerytów/rencistów (15), pracowników fizycznych (4), pracowników umysłowych (3), bezrobotnych (4), uczniów (3) i 1 dziecko w wieku przedszkolnym.

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskim i powiecie zawierciański, w latach 2005-2012

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	**11,6**	535	**11,4**	30	**24,1**
2006	6694	**17,5**	908	**19,4**	32	**25,8**
2007	7723	**20,3**	1151	**24,7**	60	**48,5**
2008	8255	**21,7**	1491	**32,0**	88	**71,4**
2009	10332	**27,1**	1766	**38,0**	59	**48,0**
2010	9003	**23,6**	1522	**32,8**	40	**32,6**
2011	9170	**23,8**	1722	**37,2**	34	**27,8**
2012	8806	**22,8**	1640	**35,5**	30	**24,5**

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną
B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100 tys. ludności)

Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2012

Wiek (ukończone lata)	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
0-4	2	-	1	1	-	-	-	1
5-14	0	3	1	2	3	3	1	2
15-64	21	25	46	68	40	29	29	23
65 i więcej	7	4	12	17	16	8	4	4
Razem	**30**	**32**	**60**	**88**	**59**	**40**	**34**	**30**

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

W 2012 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 7974 osób narażonych w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 662 osób, a w powiecie zawierciańskim rozpoczęto szczepienia przeciwko wściekliźnie u 15 osób pokąsanych przez zwierzęta.

Grypa

Do PSSE w Zawierciu w 2012 roku zgłoszono 943 zachorowania na grypę i choroby grypopodobne (nie odnotowano przypadków zachorowań na grypę potwierdzonych laboratoryjnie). W 2012 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 1707 mieszkańców powiatu zawierciańskiego (co stanowi 1,4% populacji powiatu). W 2011 r. zaszczepiło się 2166 osób (1,8% populacji). Liczbę osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2012 przedstawia wykres.

Wykres 2. Liczbę osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2012

Posocznice

W 2012 roku w powiecie zawierciańskim nie odnotowano posocznic.

3. Sytuacja epidemiologiczna zakażeń i zatruć pokarmowych w 2012 roku

Zakaźne zatrucia pokarmowe

W 2012 roku w Polsce odnotowano 8266 przypadków zatruć pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 506 przypadków, a w powiecie zawierciańskim – 12 przypadków (w 4 przypadkach - S. Enteritidis; w 8 - S. Species).

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W powiecie zawierciańskim w omawianym okresie zarejestrowano 2 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych nieokreślonych.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2012 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 37 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych. W 36 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy; w 1 przypadku adenowirusy.

W Polsce odnotowano ogółem 39261 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych, w województwie śląskim – 3479 przypadków.

Dur brzuszny i dury rzekome

W 2012 roku w Polsce zarejestrowano 2 przypadki duru brzusznego i 5 przypadków duru rzekomego, w województwie śląskim nie zarejestrowano przypadków zachorowania na dur brzuszny i dury rzekome.

W powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano ww. zachorowań.

Czerwonka bakteryjna

W 2012 roku w Polsce odnotowano 14 przypadków zachorowań na czerwonkę bakteryjną, w województwie śląskim 2 przypadki. W powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na czerwonkę bakteryjną.

Biegunki u dzieci do lat 2

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia w Polsce zarejestrowano 34376 przypadków biegunek u dzieci do lat 2, w województwie śląskim 3657 przypadków zachorowań, a w powiecie zawierciańskim 32.

W 29 przypadkach zachorowania zostały wywołane przez rotawirusy, w 3 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na wzw typu A (w Polsce odnotowano 70 przypadków zachorowań, a w województwie śląskim – 16).

Tabela 4. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2012 roku

Lp.	**Jednostka chorobowa**		**Powiat zawierciański**		**Województwo śląskie**		**Polska**	
			A	**B**	**A**	**B**	**A**	**B**
1.	Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	12	9,8	506	10,9	8266	21,4
		zakażenia pozajelitowe	-	-	28	0,6	185	0,5
2.	Biegunki u dzieci do lat 2		32	144,7*	3657	404,7*	34376	435,4*
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe		-	-	820	17,7	1783	4,6
4.	Krztusiec		6	4,9	395	8,5	4683	12,1
5.	Szkarlatyna		18	14,7	4328	93,7	25385	65,9
6.	Róża		18	14,7	705	15,2	4218	10,9
7.	Borelioza z Lyme		30	24,5	1640	35,5	8806	22,8
8.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		15	12,2	662	14,3	7974	20,7
9.	Ospa wietrzna		702	573,0	29741	643,6	207932	539,6
10.	Odra		-	-	23	0,5	60	0,1
11.	Różyczka		15	12,2	1005	21,7	6260	16,2
12.	Wzw typu A		-	-	16	0,3	70	0,2
13.	Wzw typu B ostre		1	0,8	14	0,3	85	0,2
14.	Wzw typu B przewlekłe		-	-	146	3,1	1493	3,9
15.	Wzw typu C (wg definicji przypadku -2009 r.)		8	6,5	143	3,1	2258	5,8
16.	Wzw typu C (wg definicji przypadku -2005 r.)		3	2,4	195	4,2	2245	5,8
17.	Świnka		7	5,7	386	8,3	2774	7,2
18.	Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę: ogółem		943	769,8	b.d.	b.d.	1457023	3781,1
19.	Gruźlica		14	11,4	1148	24,8	b.d.	b.d.

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną
B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania / 100tys. ludności)
B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania / 10tys. dzieci do lat 2)
b.d - brak danych

Tabela 5. Liczby zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2008-2012

L.p.	**Jednostka chorobowa**	**2012**		**2011**		**2010**		**2009**		**2008**	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy - ogółem	12	9,8	9	7,4	13	10,5	16	13,0	38	30,8
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem	2	1,6	-	-	2	1,6	-	-	1	0,8
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - ogółem	-	-	-	-	5	4,0	1	0,8	3	2,4
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	37	30,2	20	16,4	20	16,3	69	56,1	70	56,7
5.	Biegunki u dzieci do lat 2	32	144,7*	17	76,6*	16	70,1*	42	185,6*	31*	147,2*
6.	Krztusiec	6	4,9	-	-	1	0,8	3	2,4	3	2,4
7.	Szkarlatyna	18	14,7	16	13,1	18	14,6	15	12,1	5	4,0
8.	Zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu	3	2,4	6	4,9	5	4,0	4	3,2	2	1,6
9.	Róża	18	14,7	8	6,5	7	5,7	9	7,3	24	19,4
10.	Borelioza z Lyme	30	24,5	34	27,8	40	32,6	59	47,9	88	71,3
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	15	12,2	11	9,0	8	6,5	8	6,5	15	12,1
12.	Ospa wietrzna	702	573,0	593	485,2	894	728,6	474	385,4	507	411,1
13.	Różyczka	15	12,2	6	4,9	6	4,8	-	-	4	3,2
14.	Wzw typu A	-	-	-	-	-	-	3	2,4	-	-
15.	Wzw typu B – ostre	1	0,8	-	-	3	2,4	2	1,6	1	0,8
16.	Wzw typu B - przewlekłe	-	-	5	4,1	6	4,8	4	3,2	1	0,8
17.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2009r.)	8	6,5	7	5,7	4	3,2	3	2,4	.	.
18.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2005r.)	3	2,4	12	9,8	3	2,4	6	4,8	14	11,3
19.	Świnka	7	5,7	7	5,7	13	10,5	12	9,7	7	5,6
20.	Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę	943	769,8	538	440,2	18	14,6	1077	875,8	658	533,5
21.	Gruźlica	14	11,4	21	17,2	40	32,6	32	26,0	42	34,0

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

B* – wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2

4. Nadzór nad zakładami działalności leczniczej

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2012 r. pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 200 placówek ochrony zdrowia, tj. 14 placówek opieki zdrowotnej publicznej, 56 placówek opieki zdrowotnej niepublicznej oraz 130 lekarskich praktyk zawodowych.

W ubiegłym roku skontrolowano 68 placówek publicznej i niepublicznej opieki zdrowotnej (97%), w 14 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego oraz postępowania niezgodne z opracowanymi procedurami.

Skontrolowano 80% ze 130 zarejestrowanych praktyk zawodowych. W 12 z nich stwierdzono nieprawidłowości, najczęściej było to: nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, przeterminowany sprzęt i materiał medyczny, brak czystości w gabinecie jak również brak kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Wydano 14 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości, w dwóch przypadkach osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatem karnym.

Zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilości i asortymentu oceniono jako wystarczające.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne w zakładach opieki zdrowotnej lecznictwa otwartego oraz w praktykach zawodowych. Na terenie powiatu w 2012 roku w zakładach opieki zdrowotnej nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu funkcjonowało 66 urządzeń sterylizacyjnych, 24 autoklawy w otwartych zakładach opieki zdrowotnej, natomiast 42 zainstalowane są w gabinetach praktyk lekarskich. W ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Podmioty lecznicze spełniają wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r. poz. 739), za wyjątkiem 6 zakładów, które posiadają programy dostosowania pozytywnie zaopiniowane przez PPIS w Zawierciu.

W 2012 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 46 decyzji o pomieszczeniach i urządzeniach podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym 11 decyzji dla praktyk zawodowych oraz pozytywnie zaopiniował

5 programów dostosowania zakładów działalności leczniczej do obowiązujących wymagań.

Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu i Szpital Powiatowy w Zawierciu objęte są pierwszoinstancyjnym nadzorem sanitarnym przez Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu nadzoruje jakość wody do spożycia, stan sanitarny urządzenia wodociągowego na terenie Szpitala oraz bada ciepłą wodę użytkową na obecność bakterii Legionella sp. Jakość wody na koniec 2012 roku spełniała wymagania dla wody do spożycia, również w próbkach wody badanych na obecność bakterii Legionella sp. nie odnotowano żadnych przekroczeń.

5. Deratyzacja

W nadzorze sanitarnym w 2012 r., na podległym terenie powiatu zawierciańskiego uwzględniono działania w celu wyeliminowania ewentualnego problemu zaszczurzenia.

Większość powszechnych akcji deratyzacyjnych przeprowadzana jest dwa razy w roku w okresie wiosennym i jesiennym. W 2012 r. na terenie powiatu przeprowadzono 11 akcji deratyzacyjnych, w tym 6 akcji przeprowadzono w okresie wiosennym, 5 akcji w okresie jesiennym. W ubiegłym roku do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni.

6. Szczepienia ochronne

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 28 placówkach (26 nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu, 2 placówkach będących pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy, ZLA). Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2012 liczyła 21248 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2012 r.

Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono wzrost wykonania szczepień p/ Odrze, Śwince i Różyczce dzieci z rocznika 2009.

W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2012 r. przeprowadzono 62 kontrole w zakresie oceny prowadzenia i wykonania szczepień ochronnych, 6 kontroli w związku ze zgłoszeniem niepożądanego odczynu poszczepiennego oraz 1 kontrolę w ramach nadzoru nad wykonaniem szczepień dzieci w 6 roku życia (wykorzystanie preparatu OPV).

W 2012 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 8 niepożądanych odczynów poszczepiennych. W związku ze zgłoszonymi odczynami żadne z dzieci nie było hospitalizowane. Wszystkie dzieci u których wystąpiły niepożądane odczyny poszczepienne, powróciły w pełni do zdrowia.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. Pomimo pełnej odpłatności za szczepionki zalecane rośnie zainteresowanie społeczeństwa tą formą profilaktyki. W roku 2012 ww. preparatami zaszczepiło się 3253 osób.

7. Wnioski

1. Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych w analizowanym okresie była, podobnie jak w roku ubiegłym, dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Dokonana analiza wykazała, że w powiecie zawierciańskim w badanym okresie wystąpiły wyższe wskaźniki zapadalności na: ostre wzw typu B, wzw typu C (wg definicji przypadku – 2009 r.) w porównaniu do wskaźników zapadalności w województwie śląskim i Polsce oraz boreliozę z Lyme, ospę wietrzną i różę w porównaniu do wskaźników zapadalności w Polsce.
2. Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych, w 2012 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, poliomyelitis, odrę. Nie zarejestrowano również zachorowań na choroby zakaźne importowane do Polski z innych krajów.
3. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo.
4. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono, iż zakłady opieki zdrowotnej na terenie powiatu zaopatrują się w materiały sterylne w większości we własnym zakresie – jedynie 4 zakłady opieki zdrowotnej lecznictwa otwartego i 4 prywatne gabinety zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną.
5. Zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilości i asortymentu oceniono jako wystarczające.
6. W 2012 r. do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni. Przeprowadzono 11 powszechnych akcji deratyzacyjnych

Tabela 6. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2012 roku

Jednostka chorobowa			Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie				Gminy wiejskie				RAZEM
			Zawiercie	Poręba	Ogrodzieniec	Łazy	Pilica	Szcze-kociny	Żarnowiec	Kroczyce	Włodowice	Irządze	
Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	A	5	1	2	2	-	-	1	-	1	-	**12**
		B	9,7	11,3	21,1	12,3	-	-	20,7	-	18,9	-	**9,8**
	zakażenia pozajelitowe	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
		B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
Szkarlatyna		A	10	5	-	2	-	-	-	-	1	-	**18**
		B	19,3	56,4	-	12,3	-	-	-	-	18,9	-	**14,7**
Gruźlica		A	8	1	-	1	-	1	1	1	-	1	**14**
		B	15,4	11,3	-	6,2	-	12,4	20,7	15,8	-	35,7	**11,4**
Zapalenie opon mózgowych (ogółem)		A	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**2**
		B	3,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1,6**
Zapalenie mózgu (ogółem)		A	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	**1**
		B	-	-	-	6,2	-	-	-	-	-	-	**0,8**
Róża		A	8	2	1	2	1	1	-	-	3	-	**18**
		B	15,4	22,6	10,6	12,3	11,2	12,4	-	-	56,8	-	**14,7**
Ospa wietrzna		A	314	54	21	130	10	22	4	76	18	53	**702**
		B	606,8	609,3	222,1	802,4	112,0	272,0	83,0	1202,0	340,8	1894,2	**573,0**
Różyczka		A	3	5	-	2	5	-	-	-	-	-	**15**
		B	5,8	56,4	-	12,3	56,0	-	-	-	-	-	**12,2**
Wzw „B”		A	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
		B	1,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0,8**
Wzw „C”		A	5	-	-	1	-	1	1	1	-	-	**9**
		B	9,7	-	-	6,2	-	12,4	20,7	15,8	-	-	**7,3**
Wzw B+C (zakażenie mieszane)		A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
		B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
Świnka		A	1	-	1	-	2	1	1	-	1	-	**7**
		B	1,9	-	10,6	-	22,4	12,4	20,7	-	18,9	-	**5,7**
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		A	3	-	-	2	1	-	9	-	-	-	**15**
			5,8	-	-	12,3	11,2	-	186,7	-	-	-	**12,2**

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych

Bezpieczeństwo żywności jest jedną z cech wpływających na jakość zdrowotną środków spożywczych. O bezpieczeństwie produktu mówimy wtedy, gdy nie występują w nim jakiekolwiek zagrożenia chemiczne, mikrobiologiczne czy mechaniczne, które mogą wywołać skutki zdrowotne po jego spożyciu lub spożywaniu przez dłuższy okres. W żywności mogą kumulować się wszystkie związki znajdujące się w powietrzu atmosferycznym, glebie i wodzie. Negatywny wpływ na zdrowie lub życie konsumenta w wyniku działania zagrożeń może powodować też żywność pozyskiwana i przetwarzana w niewłaściwych warunkach. Dopuszczenie do spożycia produktów zepsutych, szkodliwych, bądź o innych cechach niewłaściwej jakości zdrowotnej, naraża konsumenta na niebezpieczeństwo wywołania zatruć pokarmowych, bądź chorób przewlekłych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadza kontrole urzędowe w zakładach produkcji i obrotu, dokonuje oceny jakości zdrowotnej żywności, a także działa w oparciu o szybkie mechanizmy reagowania, w sytuacjach stwierdzenia potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów.

W roku 2012 w rejestrze zakładów podlegającej urzędowej kontroli były 1623 zakłady, z czego skontrolowano 762, w tym 8 miejsc obrotu przedmiotami użytku oraz 6 miejsc obrotu kosmetykami. We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 1207 kontroli sanitarnych, w tym 19 kontroli w miejscach obrotu przedmiotami użytku oraz 6 kontroli w miejscach obrotu kosmetykami.

Stan sanitarno-techniczny zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności oceniano jednolitą metodą w całym kraju, według arkuszy oceny stanu sanitarnego. 4 zakłady uzyskały ocenę – „niezgodny z wymaganiami”, ze względu na brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, co stanowi 0,52%. W 2011 r. ocenę „niezgodny z wymaganiami” otrzymało 14 zakładów, co świadczy o poprawie stanu sanitarno-higienicznego.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2012 r. wydano:

- 159 decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- 94 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, w tym 14 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu,
- 1 decyzję o zawieszeniu zatwierdzenia zakładu z powodu braku bieżącej zimnej i ciepłej wody,
- 17 upomnień,
- 72 decyzje umarzające postępowanie administracyjne,
- winnych za uchybienia natury sanitarno-porządkowej ukarano 126 grzywnami w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 19.850,00 zł..

Tabela 1. Liczba zakładów objętych nadzorem w latach 2011-2012

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2011	**2012**	
Obiekty ogółem	1416	**1623**	+
Zakłady produkcji żywności	84	**106**	+
Obiekty obrotu żywnością	987	**1113**	+
w tym: środki transportu	269	**281**	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	230	**270**	+
w tym: zakłady małej gastronomii	127	**147**	+
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	99	**115**	+
Wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	**1**	BZ
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	6	**9**	+
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	0	**0**	BZ
Obiekty obrotu kosmetykami	9	**9**	BZ

Wykres 1. Porównanie liczby obiektów według rodzaju działalności w latach 2011-2012

Tabela 2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 1

Rok	Liczba obiektów zarejestrowa-nych	Skontro-lowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości Kontroli
2011	1416	928	65,5	521	36,7	14	2,60	1130	0,79
2012	1623	762	47	514	31,6	4	0,52	1207	0,74

Wykres 2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 1

Tabela 3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 2

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota ogółem	Kwota Średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%	Próby sanit.	Próby sanit kwest.	%
2011	635	108	15800	146.30	340	0	0	30	5	16,6
2012	704	126	19850	157,50	328	5	1,52	16	1	6,25

Wykres 3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 2

Szczegółowa ocena stanu sanitarnego

W roku 2012 zarejestrowanych było 106 zakładów produkcji tj. 32 piekarni, 18 ciastkarni, 1 wytwórnia lodów, 39 automatów do lodów, 3 przetwórnie owocowo-warzywne, 2 wytwórnie naturalnych wód źródlanych, 2 wytwórnie koncentratów spożywczych, 1 browar, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 2 wytwórnia substancji dodatkowych, 5 inne wytwórnie żywności (produkcja żurku, pakowanie słonecznika, wypiek opłatków), z czego skontrolowano 73 zakłady. Zatwierdzono 12 zakładów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono na podstawie obowiązujących arkuszy ocen. 1 zakład – (piekarnia) był niezgodny z wymaganiami z uwagi na brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Tabela 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w 2011 i 2012 roku

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku			**Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku**		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	**ogółem**	**o złym stanie sanitarnym**	**% obiektów złych**
1.	Wytwórnie lodów	1	-	-	**1**	**-**	**-**
2.	Automaty do lodów	22	-	-	**17**	**-**	**-**
3.	Piekarnie	31	-	-	**29**	**1**	**3,45**
4.	Ciastkarnie	15	-	-	**13**	**-**	**-**
5.	Przetwórnie Owocowo-warzywne	4	-	-	**3**	**-**	**-**
6.	Browary	1	-	-	**1**	**-**	**-**
7.	Wytwórnie napojów bezalkoholowych	1	-	-	**1**	**-**	**-**
8.	Wytwórnie naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i stołowych,	2	-	-	**2**	**-**	**-**
9.	Zakłady Garmażeryjne	0	-	-	**-**	**-**	**-**
10.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	0	-	-	**0**	**-**	**-**
11.	Wytwórnie makaronów	0	-	-	**0**	**-**	**-**
12.	Wytwórnie koncentratów spożywczych	2	-	-	**2**	**-**	**-**
13.	Wytwórnie środków dietetycznych	0	-	-	**-**	**-**	**-**
14.	Inne wytwórnie żywności	5			**3**	**-**	**-**
15.	Wytwórnie substancji dodatkowych	0			**1**		
	Obiekty ogółem	**84**	**-**	**-**	**73**	**-**	**-**

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane uchybienia to m.in.:

- niewłaściwa funkcjonalność i zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych,
- brak utrzymania bieżącego stanu czystości i porządku.

W 2012 r. wydano 14 decyzji represyjnych, nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 2.250,00 zł. W nadzorowanych zakładach produkujących żywność pobrano

68 próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, które spełniały obowiązujące wymogi.

W ramach akcji „Bezpieczeństwo żywności – akcja mklik próchniczek" przeprowadzono kontrole sanitarne w 15 piekarniach, pobrano 16 próbek sanitarnych – wytrzepin z koszyczków lub zmiotków. Spośród wszystkich zbadanych zdyskwalifikowano 1 próbkę, ze względu na zanieczyszczenia biologiczne t.j. obecność szkodników zbożowo-mącznych, co stanowi 6,25%.

W ciastkarniach prowadzona była identyfikowalność dostawców surowców (suszu jajecznego, spirytusu, soli). Na używane surowce pochodzenia zwierzęcego zakłady posiadają handlowe dokumenty identyfikacyjne. Stan sanitarno-techniczny ciastkarni ulega systematycznej poprawie poprzez modernizację pomieszczeń, doposażenie zakładów w nowe urządzenia i sprzęt oraz środki transportu do przewozu gotowego wyrobu. Do badań mikrobiologicznych pobrano 68 próbek wyrobów ciastkarskich. Próbki spełniały wymogi obowiązujących przepisów.

Wszystkie automaty na terenie powiatu zawierciańskiego były objęte nadzorem sanitarnym. Pobrano do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych 29 próbek lodów, które nie były kwestionowane.

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2012 skontrolowano 438 obiektów ze 1113 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego. 2 zakłady uzyskały ocenę „niezgodny z wymaganiami" z powodu braku aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu, co stanowi 0,45%.

Tabela 5. Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w 2011 i 2012 roku

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku			**Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku**		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	**Ogółem**	**o złym stanie sanitarnym**	**% obiektów złych**
Sklepy Spożywcze	405	9	2,2	**333**	**9**	**0,3**
Kioski Spożywcze	24	2	8,3	**28**	**2**	**-**
Magazyny Hurtowe	43	1	2,3	**27**	**1**	**3,7**
Obiekty ruchome i tymczasowe	10	-	-	**14**	**-**	**-**
Środki transportu	48	-	-	**18**	**-**	**-**
Inne obiekty obrotu	13	12	2,2%	**18**	**-**	**-**
Obiekty ogółem	543	1	-	**438**	**2**	**0.45**

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian i sufitów, podłóg.

Nieprawidłowości natury higienicznej to głównie:

- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak zabezpieczenia żywności nie opakowanej przed kontaktem z klientem,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak czystości i porządku.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań 242 próbki żywności, z czego zdyskwalifikowano 5 próbek za zanieczyszczenia mikrobiologiczne, co stanowi 2,06%.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym

W 2012 r. nadzorem sanitarnym objętych było 7 targowisk. Przeprowadzono 18 kontroli miejsc obrotu środkami spożywczymi na targowiskach (11 kiosków sprzedających mięso, 7 kiosków sprzedających inne środki spożywcze).

Za niewłaściwe warunki higieniczne i brak aktualnych orzeczeń lekarskich właścicieli kiosków ukarano 4 grzywnami w drodze mandatu karnego na kwotę 450,00 zł.

Ocena transportu żywności

W 2012 r. w ewidencji było 281 środków transportu żywności. Przeprowadzano 48 kontroli na wniosek strony w związku z ubieganiem się o wydanie opinii dopuszczającej dany pojazd do przewozu środków spożywczych.

Nadzór nad obrotem grzybami

W 2012 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w czasie kontroli obrotu grzybów świeżych i suszonych. Kontrole w czasie sezonowej sprzedaży grzybów świeżych prowadzono pod kątem posiadania stosownych atestów. Istniała możliwość uzyskania atestów wydawanych przez klasyfikatorów zatrudnionych w PSSE w Zawierciu. W sezonie letnim udzielano porad grzybiarzom zgłaszającym do PSSE w Zawierciu.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2012 roku skontrolowano 243 zakłady żywienia zbiorowego. 1 zakład oceniono jako „niezgodne z wymaganiami” z powodu braku aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Tabela 6. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2011-2012

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku			**Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku**		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	**ogółem**	**o złym stanie sanitarnym**	**% obiektów złych**
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	145	1	0.69	**158**	**1**	**0,63**
2.	Zakłady małej gastronomii	56	1	1,78	**75**	**1**	**1,33**
3.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	90	-	-	**85**	**-**	**-**
	Obiekty ogółem	291	2	0,68	**243**	**1**	**0,41**

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak czystości i porządku w zakładzie,
- niewłaściwe przechowywanie żywności łatwo psującej się,
- brak segregacji środków spożywczych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych przy produkcji.

W ww. zakładach nałożono 32 mandaty karne na kwotę 6.000,00 zł..
W ramach nadzoru w obiektach żywienia zbiorowego w roku 2012 pobrano 5 próbek żywności do badań laboratoryjnych. Wyniki badań były zgodne z obowiązującymi wymogami.

Mała gastronomia

W 2012 r. skontrolowano 75 zakładów małej gastronomii. Stan sanitarny 74 zakładów był zgodny z wymaganiami. Ocenę negatywną w części technicznej otrzymał 1 zakład (tj. 1,33%) za brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

W ww. zakładach produkcja oparta jest na półproduktach lub gotowych wyrobach mrożonych, a potrawy podawane w naczyniach jednorazowego użytku.

Najczęstsze uchybienia:

- brak skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzenia systematycznych wpisów do dokumentacji prowadzonej w ramach GHP i GMP,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 10 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1.350,00 zł. Wydano 4 decyzje represyjne.

2. Ocena sposobu żywienia

W 2012 roku nie dokonywano oceny sposobu żywienia w obiektach żywienia zbiorowego.

3. Akcje

W 2012 r. przeprowadzono następujące akcje:

1. „Mklik próchniczek”,
2. „ Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu suszu jajecznego”,
3. „ Kontrola wykorzystania w produkcji i obrocie soli wypadowej”,
4. „Higieniczne pakowanie żywności”,
5. „Kontrole obiektów w sezonie letnim”,
6. „Nadzór nad obiektami ruchomymi i tymczasowymi w sezonie letnim”,
7. „Wzmożony nadzór nad zakładami żywienia zbiorowego w miejscowościach turystycznych”,
8. „Bezpieczne wakacje”,
9. „Kontrola wprowadzanych do obrotu suplementów (Be Man, No End)”,
10. „Znakowanie ciastek i pieczywa”,
11. „EURO 2012”,
12. Kontrola alkoholi pochodzących z Republiki Czeskiej.

Podsumowanie akcji:

„Mklik próchniczek”

Grupę zakładów szczególnie narażonych na infestacje stanowią piekarnie. Na terenie działalności PSSE w Zawierciu w 2012 r. były 32 zatwierdzone piekarnie, z czego

skontrolowano 29. W ramach realizacji przedsięwzięcia „Bezpieczeństwo żywności – akcja „mklik próchniczek" skontrolowano 15 piekarni i pobrali 16 próbek sanitarnych tj. wytrzepiny z koszyczków lub zmiotki.1 próbka została zakwestionowana z powodu stwierdzonych zanieczyszczeń biologicznych t.j. obecność żywych szkodników zbożowo-mącznych. W związku z powyższym wydano 1 decyzję z terminem natychmiastowej wykonalności dot. przeprowadzenia w zakładzie skutecznej dezynsekcji. Po tym terminie przeprowadzono ponowną kontrolę połączoną z poborem próbki, a wykonane badania nie wykazały obecności zanieczyszczeń biologicznych. W czasie przeprowadzonej akcji większość kontroli w/w zakładów odbyła się w terminie wynikającym z rocznego harmonogramu kontroli.

„Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu suszu jajecznego"

W czasie trwania akcji podjęto działania w zakładach produkcyjnych i hurtowniach pod kątem wprowadzania do obrotu i stosowania do produkcji. Przeprowadzono 54 kontrole sanitarne. Na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono kwestionowanego suszu jajecznego.

„Kontrola wykorzystania w produkcji i obrocie soli wypadowej"

W ramach akcji przeprowadzono 150 kontroli sanitarnych. Na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono stosowania do produkcji i wprowadzania do obrotu soli technicznej. Pobrano do badań 2 próbki soli stosowanej do produkcji mieszanki peklującej oraz przetworów warzywnych. Próbki nie były kwestionowane.

„Higieniczne pakowanie żywności"

W ramach akcji sprawdzano sposób zachowania higieny przy obsłudze klientów podczas pakowania żywności, warunki przechowywania (stan opakowań, drobnego sprzętu, sposób nakładania). Przeprowadzono 21 kontroli tematycznych, w 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości, nałożono 1mandat na kwotę 200,00 zł., wydano 1 decyzję represyjną.

„Kontrole obiektów w sezonie letnim"

W ramach akcji skontrolowano 228 obiektów, w tym przeprowadzono 17 kontroli interwencyjnych. W 28 obiektach stwierdzono nieprawidłowości, wydano 14 decyzji administracyjnych represyjnych, nałożono 24 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 4200,00 zł..

„Nadzór nad obiektami ruchomymi i tymczasowymi w sezonie letnim"

Przeprowadzono 20 kontroli. W 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości i nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200,00 zł..

„Wzmożony nadzór nad zakładami żywienia zbiorowego w miejscowościach turystycznych"

Akcja obejmowała trzy etapy. Dokonano 42 kontrole warunków produkcji i sprzedaży dań i deserów. W 6 zakładach stwierdzono nieprawidłowości - zastrzeżenia budził bieżący stan sanitarny. Nałożono 6 mandatów karnych na kwotę 900,00 zł.

„Bezpieczne wakacje"

Przeprowadzono 5 kontroli stołówek i kuchni obozowych w obiektach , w których organizowany był wypoczynek dzieci i młodzieży. Stan sanitarny placówek nie budził zastrzeżeń.

„Kontrola wprowadzanych do obrotu suplementów diety (Be Man, No End)"

W związku z decyzją GIS przeprowadzono 12 kontroli saloników prasowych oraz 44 kontrole innych miejsc obrotu ww. suplementami diety (m. in. barów, aptek, stoisk na stacjach paliw). Wycofano 3 szt. produktu No End.

„Znakowanie ciastek i pieczywa"

Dokonano 12 kontroli znakowania wyrobów ciastkarskich dostarczanych przez producentów i hurtowników do placówek detalicznych. Wydano 1 decyzję represyjną oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 150,00 zł.

„EURO 2012"

W ramach przygotowań do EURO 2012 skontrolowano 48 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w 13 zakładach stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno-sanitarnych – nałożono 13 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 2300,00 zł i wydano 2 decyzje represyjne.

Kontrola alkoholi pochodzących z Republiki Czeskiej

W ramach akcji w związku z decyzją GIS wstrzymującą wprowadzanie do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej napojów alkoholowych o zawartości powyżej 20% alkoholu wyprodukowanych na terytorium Republiki Czeskiej przeprowadzono 377 kontroli miejsc obrotu alkoholami., zabezpieczono 68 opakowań jednostkowych.

Do urzędów gmin, domów pomocy społecznej i schroniska przekazano ulotki i plakaty w celu przestrzegania przed spożyciem ww. alkoholu.

4. Współpraca z innymi służbami kontroli

W 2012 r. kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Zawierciu dotyczącą urzędowych kontroli żywności. Przekazano 5 spraw do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

5. Nadzór nad importem/eksportem

W 2012 r. nie wydawano świadectw jakości zdrowotnej żywności pochodzącej z importu oraz nie kontrolowano partii żywności przeznaczonej na eksport.

6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

6.1. Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych

W 2012 roku pobrano do badań laboratoryjnych 296 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo - żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 188 próbek,
- pod względem chemicznym – 49 próbki,
- pod względem organoleptycznym – 56 próbek,
- pod względem oznakowania – 204 próbki
- pod względem obecności zanieczyszczeń -1 próbkę.

Tabela 7. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	% próbek kwestionowanych		W tym			
		rok 2011	rok 2012	***M***	**CH**	**O**	**SZ**
1.	Ciastka z kremem	-	-				
2.	Napoje alkoholowe	-	-				
3.	Mrożonki z wyjątkiem owoców i warzyw	-	-				
4.	Tłuszcze zwierzęce	-	-				
5.	Wyroby garmażeryjne	-	-				
6.	Przetwory zbożowo-mączne	-	-				
7.	Ryby i przetwory rybne	-					
8.	Pieczywo w tym cukiernicze suche	-	-				
9.	Mięso i przetwory mięsne	-	-				
10.	Owoce, warzywa, grzyby i przetwory	-	-				
11.	Masło	-	-				
12.	Napoje bezalkoholowe	-	-				
13.	Mieszaniny tłuszczów zwierzęcych i roślinnych	-	-				
14.	Mleko spożywcze (płynne)		-				
15.	Przetwory mleczne (5)	-	**2,67%**	**2,67**			
16.	Cukier i wyroby cukiernicze	-	-				
17.	Koncentraty	-	-				
18.	Lody	-	-				
19.	Konserwy owocowe, warzywne, warzywno-mięsne	-	-				
20.	Mieszanki dla niemowląt	-	-				
21.	Używki	-	-				
22.	Konserwy mięsne	-	-				
23.	Mleko w proszku	-	-				
24.	Środki dietetyczne	-	-				
25.	Konserwy rybne	-	-				
26.	Tłuszcze roślinne	-	-				
27.	Odżywki suche	-	-				
28.	Inne artykuły spożywcze	-					
	Ogółem	0 %	**2,67%**	**2,67**			

W ramach akcji „mklik próchniczek” pobrano 16 próbek do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych – zmiotki i wytrzepiny z koszyczków w piekarniach – zakwestionowano 1 próbkę, co stanowi 6,25%.

6.2. Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu

Przebadano 11 próbek żywności z importu, w tym 10 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbkę pod względem parametrów chemicznych tj. zanieczyszczenia mykotoksynami. Wszystkie próbki były oceniane pod względem oznakowania. Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 8. Jakość zdrowotna importowanych środków spożywczych w latach 2011-2012

Zakres badania/kwestionowania próbek	Liczba próbek zbadanych		liczba próbek kwestionowanych	
	rok 2011	**rok 2012**	rok 2011	**rok 2012**
- cechy mikrobiologiczne	0	**11**	0	0
- cechy chemiczne	3	**1**	0	0
- cechy organoleptyczne	5	**0**	0	0
- oznakowanie	8	**11**	0	0
Ogółem	8	**11**	0	**0**

7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX

Wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne stosowanie odpowiednich działań zaradczych zapewnia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt – funkcjonujący w europejskim systemie RASFF.

Wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne stosowanie odpowiednich działań zaradczych zapewnia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt – funkcjonujący w europejskim systemie RASFF.

System RASFF opiera się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt, będących potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi i zwierząt.

W ramach Systemu dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych szkodliwych dla zdrowia. System informuje także o pojętych w trybie pilnym środkach zaradczych.

Do dn. 31.12.2012 r. wpłynęło 60 powiadomień, w tym 38 powiadomień alarmowych, 22 informacyjnych oraz 3 powiadomienia typu NEWS, w związku z którymi przeprowadzono 209 kontroli. Powiadomienia dotyczyły m. in.: kieliszków do szampana, szklanek, papryki czerwonej, dzbanków ze szklankami do soków, salaterek z melaminy, suplementów diety, herbaty ziołowej, ryb mrożonych, rurek waflowych, proszku jajecznego, mięsa mrożonego kebab, grochu całego ,kaszy gryczanej, kaszy jęczmiennej,, wody niegazowanej źródlanej, czajników elektrycznych z Chin.

RAPEX obejmuje wszystkie produkty nie żywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte, np. kosmetyki, przedmioty użytku.

W 2012 r. w ramach działającego systemu RAPEX wpłynęło 1 powiadomienie – notyfikacja dot. płynu do kąpieli dla dzieci „Babydream”. i przeprowadzono 1 kontrolę, w czasie której nie stwierdzono w obrocie kwestionowanego produktu.

Tabela 9. Ilość zgłoszeń produktów w systemie RASFF i RAPEX w poszczególnych latach

Rok	RASFF	RAPEX	Razem
2003	6	1	7
2004	26	-	26
2005	21	8	29
2006	32	29	61
2007	62	20	82
2008	79	20	99
2009	25	43	68
2010	47	79	126
2011	61	31	92
2012	**59**	**1**	**60**

Wykres 4. Porównanie liczby powiadomień w systemie RASSF i RAPEX w latach 2003-2012

8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Tabela 10. Wytwórnie i miejsca obrotu przedmiotami użytku w latach 2011-2012

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	rok 2011	**rok 2012**	
Wytwórnie ogółem	1	**1**	BZ
w tym: materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	**1**	BZ
- produkcji, wytwórnia kosmetyków	-	**-**	-
- wytwórnie wyrobów chemii gospodarczej	-	**-**	-
Miejsca obrotu ogółem	6	**9**	+
w tym: - materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	6	**9**	+
- kosmetykami	9	**9**	+

W 2012 roku w miejscach obrotu przedmiotami użytku przeprowadzono 19 kontroli.

Tabela 11. Jakość zdrowotna przedmiotów użytku w latach 2011 – 2012

Próbki	Liczba próbek zbadanych w 2011 roku			**Liczba próbek zbadanych w 2012roku**		
	Ogółem	Zakwestio-nowanych	% kwestiono-wania	**Ogółem**	**zakwestio-nowanych**	**% kwestiono-wania**
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków	2	0	0	**2**	**0**	**0**

W 2012 r. nie pobierano próbek materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobrano2 próbki krajowych kosmetyków, które nie były kwestionowane.

9. Skargi i wnioski

W 2012 r. rozpatrzono 51 interwencji na niewłaściwe warunki higieny podczas produkcji i sprzedaży żywności, niewłaściwą jakość sprzedawanych środków spożywczych oraz sprzedaż artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia.

Zasadność uznano w 19 przypadkach, co stanowi 37,2 %.

Ilość zgłoszonych wniosków i ich zasadność jest porównywalna z rokiem ubiegłym." W 2011. było zasadnych 17 wniosków na 57 złożonych. Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone rzetelnie i terminowo.

10. Ocena i wnioski końcowe

1. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywieniowych na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie się poprawia. Niemniej jednak, właściciele obiektów nadal mają problemy dotyczące wdrażania i dokumentowania systemów zapewniających bezpieczeństwo żywności, przede wszystkim systemu HACCP. Poprawy wymaga prowadzenie przez nich systemu identyfikalności i monitorowania żywności wprowadzanej do obrotu (system traceability), pozwalający na sprawne wycofywanie z rynku żywności nie spełniającej wymagań prawa żywnościowego. Niejednokrotnie w zakładzie, w którym wcześniej odnotowano już fakt opracowania i wdrożenia instrukcji

GHP/GMP, podczas kolejnych kontroli stwierdzano, ze rejestry nie są prowadzone.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych pobieranych do badań laboratoryjnych na terenie powiatu zawierciańskiego od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie.
3. W porównaniu z 2011 r. liczba składanych interwencji nie uległa zmianie. Dokonując analizy tych danych ustalono, że zakłady, których dotyczyły te interwencje w 2013 roku zostaną objęte wzmożonym nadzorem.
4. Istnieją sprzedawcy, którzy nie przestrzegają zasad higieny przy przechowywaniu i pakowaniu żywności sprzedawanej luzem i w 2013 r. nadal będzie kładziony szczególny nacisk na tego typu zachowania.
5. Nie budził większych zastrzeżeń stan sanitarno-higieniczny zakładów żywienia zbiorowego znajdujących się na szlakach w miejscowościach turystycznych, ale zakłady w których stwierdzono nieprawidłowości będą objęte szczególnym nadzorem.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Celem monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną, jest ochrona zdrowia ludzi przed szkodliwym wpływem zanieczyszczeń wody, poprzez zapewnienie aby była ona odpowiedniej jakości.

Podstawą nadzoru nad jakością wody dostarczanej konsumentom jest ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007 Nr 61, poz. 417 ze zm.). W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jakości wody.

Na terenie powiatu zawierciańskiego 100% zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi pokrywa woda pochodząca z ujęć głębinowych. W 2012 r. pod nadzorem PSSE w Zawierciu znajdowało się 55 urządzeń wodociągowych. Trzy z nich zaopatrywane są przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, przez ujęcie w Kluczach gm. Klucze – zaopatrywana miejscowość Skałbania gm. Łazy, przez ujęcie w Dąbrówce gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa gm. Szczekociny a przez ujęcie w Dąbrowie Górniczej - Trzebiesławicach – zaopatrywana miejscowość Chruszczobród gm. Łazy. W 2012 roku włączono pod nadzór PSSE w Zawierciu ujęcia zaopatrujące Hotel Poziom 511 w Podzamczu, Ośrodek Wypoczynkowy „Orle Gniazdo” w Hucisku oraz Browar na Jurze w Zawierciu, ul. Paderewskiego 114. Wszystkie urządzenia wodociągowe zostały skontrolowane, ich stan sanitarno – techniczny nie budził zastrzeżeń.

Na pięciu ujęciach zainstalowane są stacje uzdatniania wody – na trzech z nich (Wiesiółka, Hutki Kanki, Niegowonice) zastosowano instalacje, których zadaniem jest oczyszczanie wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu, na dwóch ujęciach (Zawiercie – Stary Rynek, Przyłubsko) prowadzone jest stałe chlorowanie wody.

Na terenie powiatu zawierciańskiego ustalonych zostało 131 stałych, monitoringowych punktów kontrolnych pobierania próbek wody, z których pobierana

jest woda do badań laboratoryjnych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody przedsiębiorstw wodociągowych i wodociągowo-kanalizacyjnych.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 1063,91 km. Produkcja wody dla całego powiatu wynosi 20931,2 m^3/dobę, co stanowi średnio 0,17 m^3/d/osobę.

Dominującą rolę odgrywają wodociągi o produkcji poniżej 100 m^3/dobę – których jest 25, wodociągów o produkcji wody z przedziału 100 - 1000 m^3/dobę jest 20, natomiast wodociągów o produkcji wody z przedziału 1000-10000 m^3/dobę jest 3. Sześć urządzeń wodociągowych zaopatrujących Szpital Powiatowy w Zawierciu, Zakład Produkcyjno-Handlowy „Mlekovita”, Ośrodek Rekreacyjny w Morsku, Browar na Jurze w Zawierciu, Hotel Poziom 511 w Podzamczu oraz Ośrodek Wypoczynkowy „Orle Gniazdo” w Hucisku – to inne podmioty zaopatrujące w wodę, które wykorzystują wodę wyłącznie na potrzeby własne, nie zaopatrują prywatnych odbiorców. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska „Rokitnianka” w Szczekocinach zaopatruje prywatnych odbiorców oraz wykorzystuje wodę na potrzeby zakładu produkcyjnego.

W 2012 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano łącznie 548 próbek do badań fizykochemicznych, z których 53 nie spełniały wymagań dla wody przeznaczonej do spożycia oraz 495 próbek do badań mikrobiologicznych, z których 19 nie spełniało wymagań.

Ponadto w obiektach użyteczności publicznej pobrano 41 próbek wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp., kwestionowano 5 próbek.

We wszystkich punktach, w których stwierdzono przekroczenia parametrów wody powtórne badania wykazywały jej przydatność do spożycia przez ludzi.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2012 r.

Wykres 2. Porównanie liczby kwestionowanych próbek wody pod względem fizykochemicznym w latach 2009-2012

Wykres 3. Odsetek kwestionowanych próbek wody pod względem fizykochemicznym w latach 2009-2012

We wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego woda pod względem fizykochemicznym charakteryzuje się dobrą jakością. Analizując wykresy nr 2 i 3 dotyczące próbek kwestionowanych pod względem fizykochemicznym, można stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2009-2012 w wodach gmin: Poręba, Łazy, Włodowice, Ogrodzieniec odnotowano poprawę jakości wody, natomiast w wodach gmin: Pilica i Irządze nastąpiło pogorszenie jej jakości. Znaczny spadek kwestionowanych próbek w gminie Szczekociny związany jest ze zmniejszeniem ilości próbek pobieranych przez Spółdzielczą Agrofirmę w Szczekocinach w ramach kontroli wewnętrznej. Strona do 13 grudnia 2011 r. zobligowana była pobierać wodę do badań z czterech punktów kontrolnych z częstotliwością jeden raz w miesiącu. Decyzją z dnia 21.12.2011 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu zmniejszył częstotliwość badań w ramach kontroli wewnętrznej do jednego badania na kwartał. Woda pochodząca z ujęcia Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach jest warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi na okres 3 lat. Jakość wód w gminie Zawiercie, Żarnowiec i Kroczyce utrzymuje się pod względem fizykochemicznym na tym samym poziomie.

Na terenie powiatu zawierciańskiego najwięcej przekroczeń parametrów fizykochemicznych wody dotyczy przekroczonej zawartości jonów żelaza oraz ponadnormatywnej mętności wody i nieakceptowanego zapachu wody (siarkowodór).

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2012 r.

Wykres 5. Porównanie liczby kwestionowanych próbek wody pod względem mikrobiologicznym w latach 2009-2012

Wykres 6. Odsetek kwestionowanych próbek wody pod względem mikrobiologicznym w latach 2009-2012

Analizując wykres 4 można stwierdzić, iż w porównaniu do ogólnej liczby pobranych próbek przekroczenia stwierdzono w nieznacznej ich ilości.

Analizując wykres 5 i 6 poprawę jakości wody pod względem mikrobiologicznym na przestrzeni lat 2009-2012 można stwierdzić w wodach gmin Szczekociny, Zawiercie, Kroczyce i Irządze natomiast pogorszeniu uległa jakość wody w gminie Łazy. Woda w gminach Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Żarnowiec i Włodowice utrzymuje się pod względem mikrobiologicznym na stałym poziomie.

Najwięcej przekroczeń mikrobiologicznych dotyczyło przekroczonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C po 72h oraz bakterii grupy coli.

O przekroczeniach parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody informowano administratorów ujęć i sieci wodociągowych. Podejmowali oni natychmiastowe działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości wody (płukanie sieci wodociągowej, dezynfekcja wody). We wszystkich punktach, w których stwierdzono przekroczenie parametrów wody – powtórne badania wykazywały jej przydatność do spożycia przez ludzi. Wskazuje to na fakt, iż spożywana woda była bezpieczna dla naszego zdrowia, nie stanowiła dla konsumenta ryzyka zachorowania na choroby wodopochodne i posiadała odpowiednie właściwości zdrowotne.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

1. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji

a) Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2012r. funkcjonowały cztery miejsca wykorzystywane do kąpieli:

- miejsce wykorzystywane do kąpieli we Włodowicach – organizator Urząd Gminy we Włodowicach,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Pilicy – organizator Urząd Miasta i Gminy w Pilicy,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach – organizator Elżbieta Ciechanowicz,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli Pod Czarcim Młynem w Zawierciu, ul. Armii Krajowej 38D – organizator Piotr Tylkowski.

Organizatorzy miejsc wykorzystywanych do kąpieli wykonali po dwa badania jakości wody wraz z wizualną jej oceną – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno badanie w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazały przydatność wody do kąpieli. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody sporządzana była ocena jakości wody przesyłana do administratora miejsca wykorzystywanego do kąpieli oraz do właściwego terytorialnie prezydenta miasta, burmistrza lub wójta gminy.

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Plaże przy miejscach wyznaczonych do kąpieli były czyste, wyposażone w kosze na śmieci i toalety. Dostęp do wody bieżącej posiadały miejsca wykorzystywane do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach i Pod Czarcim Młynem w Zawierciu. Wszystkie miejsca wykorzystywane do kąpieli były oznakowane tablicami zawierającymi wszelkie informacje wymagane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2011 r. Nr 91, poz. 527) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie kontroli dokonano wizualnej oceny wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli – oceny wykazały przydatność wody do kąpieli. Wszystkie obiekty zostały skontrolowane, ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

Aktualne dane dot. jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zamieszczane były na stronie internetowej: PSSE w Zawierciu (psse-zawiercie.internetdsl.pl) oraz WSSE w Katowicach (www.higienawody.wsse.katowice.pl).

b) Baseny kąpielowe

Pływalnie, z uwagi na związane z korzystaniem z nich ryzyko zakażeń, wymagają szczególnego nadzoru sanitarnego, który obejmuje sprawowanie kontroli nad jakością wody w niecce basenowej oraz warunkami higienicznymi panującymi w obiekcie, włączając w to poczekalnię, szatnie, pomieszczenia sanitarne i natryski oraz halę basenową.

Obiekty na terenie powiatu zawierciańskiego objęte są stałym nadzorem sanitarnym, systematycznie pobierana jest woda do badań laboratoryjnych. Nadzorem sanitarnym objętych było 7 basenów sezonowych i 7 całorocznych. W 2012 r. włączono pod nadzór basen kryty przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu, ul. Bonerów 33 oraz basen sezonowy przy Ośrodku Wypoczynkowym „Orle Gniazdo” w Hucisku.

Wszystkie baseny kryte były kontrolowane zarówno pod względem jakości wody jak i stanu sanitarno-technicznego zaplecza pływalni. Stwierdzono wystarczający zapas środków dezynfekcyjnych i czystości. Obiekty posiadały sprawną wentylację grawitacyjną i mechaniczną, oświetlenie naturalne i sztuczne, wydzielone: zaplecze socjalne dla ratowników i personelu, szatnie, przebieralnie i natryski. Ściany i podłogi pomieszczeń sanitarnych były pokryte płytkami ceramicznymi, wyposażone w umywalki z bieżąca ciepłą i zimną wodą, posiadały apteczki pierwszej pomocy i były utrzymywane w należytej czystości.

Próbki wody do badań pobierane były w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów obiektów.

Z basenów całorocznych do badań fizykochemicznych pobrano łącznie 18 próbek wody, w żadnej próbce nie odnotowano przekroczeń oraz 174 próbki do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 13 próbek wody z basenów: Gimnazjum nr 1 w Zawierciu (1), Kryta Pływalnia Jura w Łazach (1) i basen OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61 (1) oraz basenów przy hotelach

Fajkier w Lgocie Murowanej (3), Villa Verde w Zawierciu (6) oraz Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu (1).

Z basenów sezonowych do badań mikrobiologicznych pobrano 42 próbki z czego w 3 basenach odnotowano przekroczenia tj. Basen przy Ośrodku Wypoczynkowym „Orle Gniazdo" w Hucisku (1), Basen OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza (2) oraz OW Krępa (2). Przekroczenia mikrobiologiczne dotyczyły przekroczonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 36±2°C po 48h oraz gronkowców.

O przekroczeniach parametrów wody informowano administratorów obiektów. Podejmowali oni działania, mające na celu poprawę jakości wody (dezynfekcja wody przy użyciu podchlorynu sodu). We wszystkich obiektach, w których stwierdzono przekroczenia parametrów wody - powtórne badania wykazywały jej przydatność do kąpieli.

2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W roku 2012 na terenie powiatu zawierciańskiego bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objętych było 529 obiektów, w tym 404 obiekty użyteczności publicznej, 70 placówek działalności leczniczej, oraz 55 obiektów wodociągowych. Przeprowadzono 829 kontroli (w tym 444 kontrole – pobory próbek wody, 281 kontroli planowanych i 104 kontrole ponadplanowe), wydano 73 decyzje merytoryczne i 108 decyzji płatniczych.

W omawianym okresie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 13 opinii o materiałach przeznaczonych do kontaktu z wodą, 10 opinii w sprawie projektów regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach, 13 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok i szczątków ludzkich, 8 postanowień w sprawie imprez masowych, 7 postanowień w sprawie sprowadzenia zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy, 5 opinii w sprawie środków transportu przeznaczonych do przewozu zwłok, 6 opinii o spełnieniu wymagań sanitarno-higienicznych w obiektach komunalnych i użyteczności publicznej.

Nadzorem sanitarnym objęte były:

– obiekty związane z ochroną zdrowia, takie jak: publiczne i niepubliczne zakłady działalności leczniczej ambulatoryjnej, zakład opiekuńczo-leczniczy oraz inne jednostki udzielające świadczeń zdrowotnych,

– obiekty komunalne i użyteczności publicznej: domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, wczasowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, ustępy publiczne, baseny kąpielowe, obiekty kulturalno-widowiskowe i sportowe, cmentarze, dworce i stacje, tereny rekreacyjne oraz środki transportu publicznego.

Domy pomocy społecznej i noclegownie

Skontrolowano stan sanitarny czterech domów pomocy społecznej i trzech noclegowni dla bezdomnych i dla ofiar przemocy w rodzinie. W 2012 roku objęto nadzorem sanitarnym zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy w Ogrodzieńcu. W trakcie kontroli sanitarnych stwierdzono dostateczne zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne. Pokoje mieszkalne i łazienki dla podopiecznych utrzymane były czysto. Nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącej czystości placówek i ich otoczenia.

Hotele i inne obiekty hotelarskie

W 2012 r. skontrolowano 8 hoteli i 25 innych nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe, przeprowadzono 44 kontrole. Baza hotelowa zwiększyła się o nowopowstały obiekt Hotel POZIOM 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33. Ponadto liczba miejsc noclegowych w Hotelu Villa-Verde zwiększyła się o około 180 w związku z rozbudową obiektu. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzenie ścieków bytowo-gospodarczych, gospodarka odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, dbałość o stan bieżącej czystości pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. W wyniku przeprowadzonych kontroli jako dobry oceniono stan sanitarno-techniczny i porządkowy 34 % skontrolowanych obiektów.

Stan sanitarny pozostałych obiektów świadczących usługi hotelarskie oceniono dostatecznie. Pokoje i łazienki były utrzymane czysto, pościel dla klientów była czysta i przechowywana w higienicznych warunkach.

Tereny rekreacyjne

Przed rozpoczęciem sezonu letniego 2012 jak i w trakcie sezonu nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu

turystycznego. Stan sanitarno-porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienieckim w Podzamczu oceniono jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie i otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był kilkakrotnie wymieniany w okresie od wiosny do jesieni, problem stanowił jednak brak zabezpieczenia piaskownic przed dostępem zwierząt.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Jednocześnie w grupie tych obiektów obserwuje się bardzo dużą rotację, ciągle zmienia się liczba zewidencjonowanych zakładów. Na koniec 2012 roku było ich 128, w tym 75 fryzjerskich, 16 kosmetycznych, 1 tatuażu, 16 odnowy biologicznej i 20 zakładów, w których udziela się więcej niż jednego rodzaju usług.

Rysunek 1. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

* inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

W 2012 roku skontrolowano 53% obiektów. Spośród skontrolowanych zakładów 12,5% oceniono jako dobre pod względem sanitarno-porządkowym i sanitarno-technicznym, na koniec 2012 roku żaden obiekt nie został oceniony jako zły pod względem sanitarnym. W wyniku kontroli stanu sanitarnego zakładów wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą zapewnienie zmywalnych powierzchni ścian i mebli w zakładzie odnowy biologicznej – decyzja została wykonana. Nałożono

4 mandaty na kwotę 600 złotych z a brudne nie dezynfekowane narzędzia fryzjerskie, niezachowanie czystości i porządku w zakładach, używanie brudnych peleryn i ręczników do obsługi klientów. Kontrole sprawdzające wykazały, że uchybienia za które nałożono mandaty, zostały usunięte. W porównaniu do lat ubiegłych, odnotowano niewielką poprawę stanu sanitarno – technicznego w tej grupie obiektów.

Rysunek 2. Działania represyjne w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej

Obiekty sportowe i kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów sportowych i kulturalno-rozrywkowych oceniono jako dobry, uchybień nie stwierdzono. Hale sportowe były utrzymywane w czystości, urządzenia sanitarne dezynfekowane, otoczenie budynków i obiekty zewnętrzne były utrzymane w należytym stanie porządkowym.

Środki transportu

W 2012 roku skontrolowano stan sanitarno-porządkowy 2 samochodów do przewozu chorych, 6 autobusów komunikacji miejskiej oraz 15 samochodów przeznaczonych do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Kontrole środków transportu nie wykazały uchybień.

3. Wnioski

1) W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego.

2) Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpływały interwencje mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które w ubiegłym roku dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarnego zakładu fryzjerskiego, złej jakości wody do picia, nieprawidłowego gromadzenia nieczystości płynnych i odpadów stałych na nieruchomości. Wszystkie były wnikliwie rozpatrywane, w ramach interwencji przeprowadzano kontrole, wydawano zalecenia, nakładano mandaty.

3) Wszystkie ujęcia znajdujące się na terenie powiatu zawierciańskiego oparte są na wodach podziemnych, możliwość ich zanieczyszczenia związkami pochodzenia antropogenicznego jest mniejsza niż wód powierzchniowych, z związku z powyższym jakość wody na nadzorowanym terenie charakteryzuje się dobrą jakością.

4) Zaobserwowano poprawę stanu sanitarnego skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza zakładów opieki zdrowotnej oraz dworców kolejowych.

5) Uchybienia stwierdzano w zakładach świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu. W stosunku do właścicieli tych zakładów najczęściej podejmowano działania represyjne (decyzje, mandaty, zalecenia pokontrolne). Jednak w porównaniu do lat ubiegłych stan sanitarno techniczny tej grupy obiektów uległ poprawie.

V. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach

W roku 2012 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 89 placówek oświatowo-wychowawczych oraz 78 placówek wypoczynkowych. Przeprowadzono ogółem 138 kontroli, wydano 7 opinii sanitarnych, 6 decyzji merytorycznych oraz 13 decyzji płatniczych.

Uruchomiono w istniejących obiektach po remontach generalnych Klub Malucha w Łazach, oraz 1 inną formy wychowania przedszkolnego w Zawierciu.

Zmiana organu prowadzącego nastąpiła w:

- w Szkole Podstawowej w Dzibicach, gmina Kroczyce,
- w Szkole Podstawowej Nr 2 w Szczekocinach,
- w Szkole Podstawowej w Ciągowicach,
- w Filii Szkoły podstawowej w Grabowej,
- w Szkole Podstawowej w Zdowie.

Zlikwidowane zostały następujące placówki:

- Szkoła Podstawowa w Starzynach gmina Szczekociny,
- Niepubliczne Przedszkole „Raj dla dzieci” w Zawierciu,
- Niepubliczny punkt przedszkolny „ Domowe Przedszkole” w Zawierciu,
- Wyższa Szkoła Zarządzania w Zawierciu,
- Policealna Szkoła Ochrony Osób i Mienia w Zawierciu.

Kontrole przeprowadzone w 2012 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki przystosowane są do działalności oświatowo-wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. W budynku Miejskiego Zespołu Szkół w Porębie, Miejskiego Przedszkola w Porębie oraz w Gimnazjum w Irządzach były trudności w dostępie do ciepłej wody. W celu poprawy stanu technicznego w 2 placówkach zostały zamontowane elektryczne podgrzewacze pojemnościowe, w Gimnazjum w Irządzach wymieniono w instalacji ciepłej wody użytkowej urządzenia wspomagające cyrkulację. We wszystkich budynkach szkół i przedszkoli zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nadmiernego zagęszczenia w klasach, wszystkie szkoły prowadzą działalność jednozmianowo. Podczas przeprowadzanych kontroli dokonywano pomiaru temperatury w salach lekcyjnych i nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że na terenie powiatu zawierciańskiego 8 placówek posiada pracownie chemiczne. Kontrole nie wykazały uchybień.

Skontrolowano 54 pracownie komputerowe w 46 placówkach, przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W minionym roku przeprowadzone kontrole w 50 zakładach nauczania wykazały, że 31 szkół, co stanowi 62% (w 2011 roku - 65,9%) zapewniło uczniom gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. We wszystkich skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka bądź higienistka szkolna. W kontrolowanych gabinetach nie odnotowano zastrzeżeń sanitarnych i technicznych. W żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza lub stomatologa.

Spożywanie przez uczniów posiłków oraz mleka w szkołach na przestrzeni lat 2009-2012 kształtowało się następująco:

Rok	Uczniowie spożywający posiłek I daniowy	%	Uczniowie spożywający posiłek II daniowy	%	Uczniowie spożywający II śniadanie	%	Uczniowie spożywający mleko	%	Uczniowie spożywający posiłek dofi - nansowany	%
2012	1237	12,6	3002	30,5	1228	12,5	6107	62,1	1061	10,9
2011	1452	16,3	2875	32,2	917	10,3	5232	58,6	1169	13,1
2010	1175	13,4	2613	29,9	781	8,9	3995	46,0	1129	12,9
2009	1320	13,0	2775	27,0	682	7,0	5962	59,0	1276	12,6

Owoce i warzywa spożywane są przez 1779 uczniów w 20 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w 6 szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach szkół. W 164 oddziałach 0 – III szkół podstawowych 2808 uczniów wspólnie z wychowawcą spożywa II śniadanie własne. Szkoła zapewnia gorący napój.

W ramach badań problemowych przeprowadzonych w zakresie analizy dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich

prawidłowego oznakowania, dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 165 uczniów w 10 oddziałach 2 szkół podstawowych i 50 przedszkolaków w 2 oddziałach 1 przedszkola oraz 216 stanowisk w 11 oddziałach 2 zespołów szkół. Analiza dostosowania mebli szkolnych wykazała, że wszystkie stanowiska były dostosowane do wzrostu dzieci. W 2011 roku z niedostosowanych mebli korzystało 3 dzieci, w 2010 roku z niedostosowanych mebli korzystało 7 dzieci. Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie są zestawione i oznakowane według normy PN-EN 1729-1 „Meble i stoły dla instytucji edukacyjnych" cz. 1 „Wymiary funkcjonalne oraz Wymagania bezpieczeństwa i metody badań" cz. 2.

W 2012 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 326 oddziałów szkół. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

Zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

Przygotowano informację dotyczącą placówek w powiecie, które nie realizują zapisu § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003, Nr 6 poz. 69 ze zm.)

Typ szkoły	**Liczba szkół w ewidencji**	**Liczba szkół skontrolowanych**	**Liczba szkół które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN**	**Liczba szkół które nie zapewniły warunków zgodnie z rozporządzeniem MEN**
Szkoły podstawowe	44	42	42	0
Gimnazja	19	13	10	3
Szkoły ponadgimnazjalne	1	1	1	0
Razem	64	56	53	3

Przeprowadzone w minionym roku kontrole oraz badania problemowe potwierdzają dobry stan techniczny i sanitarny placówek oświatowo-wychowawczych, coraz lepsze warunki nauczania i wychowania dzieci i młodzieży.

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

Struktura zatrudnienia

W 2012 r. nadzorem pionu higieny pracy objęto 349 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 11431 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 313 zakładów, co stanowiło ok. 90 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 251 pracowników pozostawało pod nadzorem sekcji 8 zakładów.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Kontrole zrealizowano w 136 zakładach pracy zatrudniających łącznie 6452 pracowników, przeprowadzono 198 kontroli sanitarnych. Liczba przeprowadzonych kontroli przewyższała liczbę skontrolowanych zakładów, ponieważ niektóre zakłady kontrolowane były w ciągu roku więcej niż jeden raz. Ponowne wizytowanie zakładów związane było najczęściej z konieczności przeprowadzenia kontroli sprawdzających wykonanie obowiązków nałożonych na pracodawców w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli uchybieniami.

Najczęściej identyfikowane nieprawidłowości dotyczyły wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy z częstotliwością mniejszą niż wymagana przepisami. Stwierdzano również uchybienia w zakresie stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych, wyposażania pracowników w odzież i obuwie robocze, prowadzonej przez pracodawców dokumentacji dotyczącej

bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w mniejszym zakresie nieprawidłowości związane ze stanem technicznym pomieszczeń socjalnych pracowników.

Narażenie na czynniki szkodliwe

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2012 roku stwierdzono w 16 zakładach. W przekroczeniu normatywów higienicznych pracuje ok 5% ogółu zatrudnionych w zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy, z czego:

- w przekroczeniach NDN hałasu – 775 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 53 osoby,
- w mikroklimacie gorącym – 132 osoby,
- w przekroczeniach NDN drgań mechanicznych – 29 osób.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali, do której zalicza się takie zakłady jak huta oraz odlewnie żeliwa.

Rysunek 2. Udział pracowników branży produkcji metali w ogólnej ilości osób zatrudnionych w przekroczeniach NDN i NDS

Celem poprawy warunków pracy wydano 87 decyzji administracyjnych, ogółem zobowiązano strony postępowania do wykonania 200 zarządzeń.

Największy odsetek wydanych decyzji stanowiły decyzje nakładające obowiązki w zakresie przeprowadzenia lub uaktualnienia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz udokumentowania ryzyka zawodowego.

Wnioski:

Jako przyczyny powstawania uchybień można wskazać:

- nieprawidłowy nadzór służb bhp,
- niewystarczające środki finansowe przeznaczane na poprawę warunków pracy,
- niewłaściwa interpretacja lub nieznajomość przepisów prawnych pracodawców oraz osób odpowiedzialnych za bezpieczne i higieniczne warunki pracy w zakładach.

Z związku z przypadkami zatruć alkoholem metylowym w 2012 r. prowadzone były kontrole produktów zawierających metanol. Oceniano spełnienie przez producentów wymagań określonych ustawą z dnia 25.02.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2011 r. nr 63 poz. 322). W szczególności sprawdzano właściwe oznakowanie produktów, wyposażenie opakowań, zawierających powyżej 3% metanolu, w zamknięcie utrudniające ich otwarcie przez dzieci, istnienie na opakowaniu wyczuwalnego dotykiem znaku ostrzegającego o niebezpieczeństwie, osoby niewidome i niedowidzące oraz informowanie konsumenta o zawartości metanolu w produkcie.

W trakcie kontroli zidentyfikowano 5 produktów zawierających zwiększoną ilość metanolu powyżej 3% i były to głównie zimowe płyny do spryskiwaczy szyb w samochodach. Kontrole nie wykazały uchybień mogących stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia konsumentów.

2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu w 2012 r. wpłynęły 33 podejrzenia o chorobę zawodową.

Prowadzone postępowania wyjaśniające doprowadziły do wydania 11 decyzji (ostatecznych) stwierdzających chorobę zawodową, 20 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 2 decyzji umarzających postępowanie. Wśród

stwierdzonych chorób zawodowych dominowały pylice płuc które stanowiły ok. 27% wszystkich przypadków .

Rysunek 3. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2008-2012

W ramach współpracy z placówkami orzeczniczymi oraz innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarno-Epidemiologicznymi prowadzono dochodzenia mające na celu zebranie materiału dowodowego dotyczącego narażenia zawodowego i przebiegu pracy zawodowej. Wydano 29 ocen narażenia zawodowego oraz sporządzono 37 protokołów przesłuchania strony.

Tabela 1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2008-2012 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa					
2) Gorączka metaliczna					
3) Pylice płuc	12	6	12	8	3
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1		5	1	2
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli				1	1
6) Astma oskrzelowa					
7) Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych					
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne					
9) Byssinoza					
10) Beryloza					
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych					
12) Alergiczny nieżyt nosa					
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym					
14) Przedziurawienie przegrody nosa					
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	2	3	3	1	
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego					
17) Nowotwory złośliwe	3		4		1
18) Choroby skóry	1	1	1		1
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1		1		
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	10	2	1	1	1
21) Ubytek słuchu	3	2	5		
22) Zespół wibracyjny		1			
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego					
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia					
25) Choroby układu wzrokowego				1	1
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa			1		1
Razem:	**33**	**15**	**33**	**13**	**11**

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa.

W roku szkolnym 2011/12 pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne:

- Trzymaj Formę!,
- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”,
- Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”,
- Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”,
- Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV ,,Podstępne WZW”,
- Program „Żywienie na wagę zdrowia”,
- Programu profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”,
- Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych,
- Program „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”,
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu,
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV,
- Interwencja nieprogramowa Profilaktyka używania narkotyków, w tym „nowych narkotyków”,
- Interwencja nieprogramowa w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych „Nie! Dla Meningokoków”,
- Interwencja nieprogramowa w zakresie profilaktyki grypy,
- Światowy Dzień bez Tytoniu,
- Rzuć palenie razem z nami,
- Światowy Dzień Zdrowia,
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, akcja letnia i zimowa,

- Narodowy Program Ochrony Antybiotyków,
- Ogólnopolskie badania ankietowe ,,Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”,
- Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV,
- Kampania społeczna „Kibicuj Zdrowiu!”.

1. Program „Trzymaj Formę!"

Program „Trzymaj Formę!" współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański

Program adresowany jest do uczniów klas I-III szkół gimnazjalnych oraz uczniów klas V-VI szkół podstawowych. Treści programu dotyczą żywienia młodzieży oraz znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie.

W ramach programu odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach dotyczących zdrowego odżywiania oraz różnych imprezach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych np. zawodach sportowych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych.

- w dniu 26.01.2012 r. w ramach programu „Rodzino – trzymaj formę” w Szkole Podstawowej w Ryczowie odbyło się szkolenie dla rodziców na temat realizacji programu w powiecie zawierciańskim,
- w dniu 07.03.2012 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny oraz pracownicy Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej uczestniczyli w imprezie prozdrowotnej ,,Wybory Miss i Mistera Sałatki Owocowo-Warzywnej” zorganizowanej w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5 w Zawierciu. W trakcie konkursu uczennice i uczniowie odpowiadali na pytania dotyczące racjonalnej diety oraz wiedzy o warzywach i owocach,
- w dniu 08.05.2012 r. zorganizowano akcję prozdrowotną skierowaną do bibliotekarzy i osób dorosłych pt. „Bibliotekarzu, trzymaj formę!”. Edukacja

dotyczyła zdrowego stylu życia opartego o racjonalną dietę i aktywność fizyczną (dostosowane do wieku i stanu zdrowia),

– w dniu 17.05.2012 r. w Szkole Podstawowej nr 3 w Dzwono-Sierbowicach z okazji Dnia Ziemi odbyło się podsumowanie realizacji programu „Trzymaj Formę" w roku szkolnym 2011/2012. Przygotowane przez uczniów postery obrazowały dbałość o dobrą formę i rozwój fizyczny poprzez uczestnictwo w wycieczkach krajoznawczo-turystycznych, zajęciach na basenie, dodatkowych zajęciach sportowych, a także poprzez poznanie i stosowanie zasad zdrowego odżywiania. Uczniowie z oddziałów przedszkolnych i z klas I-III uczestniczyli w konkursach przygotowanych i prowadzonych przez starszych kolegów i koleżanki.

W Szkole Podstawowej Nr 3 w Łazach realizacja programu „Trzymaj Formę" odbywała się według projektu „Życie to ruch. Nie stój – ruszaj się". W projekcie uwzględniono uczestnictwo wszystkich uczniów szkoły, rodziców, dziadków, środowiska lokalnego w następujących działaniach programowych:

- plastyczne opracowanie i wykonanie gazetki ściennej pod hasłem „W co się bawić, w co się bawić...?",
- przypomnienie zasad i walorów zabaw z lat dziecięcych rodziców i dziadków, lekcja otwarta dla rodziców z okazji „Dnia Matki",
- wykonywanie surówek i kompozycji warzywnych i owocowych,
- rajd pieszy po szlakach jurajskich,
- propagowanie rodzinnych form turystyki terenowej,
- wędkowanie w gronie rodziny sposobem na stres pt. „Czyste rzeki, zdrowe ryby"; współpraca z Kołem Wędkarskim PZW w Łazach,
- wykonanie gazetki ściennej przez uczniów,

- wycieczka „Hej żeglujże żeglarzu” nad zagłębiowski akwen wodny „Pogoria”. Pływanie łodzią i praktyczne zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa na wodzie. Współpraca z Prezesem Klubu Sportów Wodnych „Hutnik”, PKP Oddział Łazy Koleje Śląskie.

- ponadto w realizacji programu uczestniczyło Przedszkole nr 1 w Łazach.

– w dniu 17.05.2012 r. w Szkole Podstawowej nr 3 w Dzwono-Sierbowicach z okazji Dnia Ziemi odbyło się podsumowanie realizacji programu „Trzymaj Formę” w - w dniu 21.06.2012 r. nad zalewem Mitręga w Łazach we współpracy z Urzędem Miejskim i Warsztatami Terapii Zajęciowej odbyło się podsumowanie programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” w gminie Łazy z udziałem władz lokalnych, przedstawicieli Promocji Zdrowia z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach. Burmistrz Łaz wręczył dyplomy i nagrody dla Szkoły Podstawowej Nr 3, Zespołu Szkół Nr 1 oraz Przedszkola 1 w Łazach.

W roku szkolnym 2011/2012 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Trzymaj Formę" realizowany był w 59 szkołach. Wzięło w nim udział 5618 uczniów i 2250 rodziców.

2. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas"

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieciństwa Wolnego od Tytoniu i Rzecznikiem Praw Obywatelskich współrealizuje Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas". Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

W wychowaniu zdrowotnym dziecka program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2011/12 program edukacyjny „Czyste Powietrze Wokół Nas" realizowany był w 17 przedszkolach. W programie uczestniczyło ogółem 1445, tj. 34,7% wszystkich dzieci w powiecie w danej grupie wiekowej oraz 980 rodziców.

Patronat honorowy nad programem objął Prezydenta Miasta Zawiercie. Dzieci czynnie uczestniczyły w różnych formach zajęć oraz wspólnie z rodzicami brały udział w imprezach prozdrowotnych:

- w dniu 16 marca 2012 r. w Przedszkolu Nr 2 w Zawierciu zorganizowano VII Edycję Konkursu Ekologicznego, w którym wzięły udział dzieci z wszystkich zawierciańskich przedszkoli. Uczestnicy odpowiadali na pytania dotyczące ekologii, brali udział w zabawach tematycznych, wykonywali prace plastyczne,
- w Publicznym Przedszkolu Nr 1 w Łazach przeprowadzono cykl zajęć dydaktycznych promujących wolny od dymu tytoniowego styl życia skierowany do dzieci i ich rodziców. Rodzice wypełnili anonimowe ankiety, których wyniki pomogły stwierdzić ile osób pali tytoń przy dziecku,

– w dniu 27 marca 2012 r. w Przedszkolu w Pilicy odbył się konkurs plastyczny „Czysty świat – brudny świat" nawiązujący do wycieczki po okolicy i obserwacji różnych źródeł dymu. Prace plastyczne przedstawione zostały na gazetce ściennej.

3. Programy edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę" i „Znajdź właściwe rozwiązanie"

Program edukacji antytytoniowej **„Nie pal przy mnie, proszę"** przeznaczony jest dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Celem głównym programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy, a także zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu.

W roku szkolnym 2011/12 w powiecie zawierciańskim program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I - III „Nie pal przy mnie, proszę" realizowany był w 21 szkołach podstawowych, co stanowi 51,2% wszystkich szkół podstawowych.

Ogółem w programie uczestniczyło 1857 uczniów i 910 rodziców.

Konkursy plastyczne organizowane w ramach programu: Szkoła Podstawowa w Kroczycach

Program profilaktyki palenia tytoniu **„Znajdź właściwe rozwiązanie"** adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum, zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, zwiększenie świadomości na temat zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia tytoniu, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich, kształtowanie postaw asertywnych związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie, w tym unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2011/12 program edukacyjny ,,Znajdź właściwe rozwiązanie" realizowany był w 19 szkołach, w tym w 9 szkołach podstawowych i 10 gimnazjach. Ogółem w programie uczestniczyło 3230 uczniów.

Program realizowany był na zajęciach lekcyjnych zgodnie z założeniami teoretycznymi i organizacyjnymi zawartymi w poradniku dla koordynatora szkolnego, w formie zaproponowanych zajęć warsztatowych, działania programowe rozszerzono o apele szkolne, konkursy plastyczne, wiedzy, wystawki tematyczne, projekcje filmów o tematyce antytytoniowej, dramy o asertywności, inscenizacje, prezentacje multimedialne, stworzono możliwość uczestniczenia w programie rodzicom i opiekunom. W szkoleniach, pogadankach, prelekcjach, dyskusjach wzięło udział 1950 rodziców.

4. Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW"

W ramach upowszechniania wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń wirusami HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania im, Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przystąpiła do realizacji programu profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW". Program został przygotowany we współpracy z Fundacją Gwiazda Nadziei, a skierowany jest do uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2011/12 w powiecie zawierciańskim program realizowany był w 4 szkołach ponadgimnazjalnych tj. w 100% wytypowanych szkół do realizacji pilotażowej edycji. Ogółem edukacją objęto 473 uczniów w 16 klasach. Ponadto edukowano 392 rodziców. Nadzorowano i monitorowano program w 4 szkołach. W roku szkolnym 2012/2013 program ,,Podstępne WZW" realizowany będzie przez młodzież 7 szkół.

5. Program „Żywienie na wagę zdrowia"

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we współpracy z Wojewodą Śląskim, Śląskim Uniwersytetem Medycznym w Katowicach oraz Agencją Rynku Rolnego Oddział Terenowy w Katowicach podjęli inicjatywę na rzecz przeciwdziałania złym nawykom żywieniowym wśród dzieci i młodzieży wprowadzając pilotażową edycję programu edukacyjnego ,,Żywienie na Wagę Zdrowia". Program ma na celu pomoc merytoryczną osobom odpowiedzialnym za żywienie dzieci i młodzieży. Patronat honorowy nad programem objął Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak.

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Cele

szczegółowe to: poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach, podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości".

W roku szkolnym 2011/12 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Żywienie na wagę zdrowia" realizowany był w 10 placówkach: żłobku, przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach.

W dniu 22.03.2012 r. w Urzędzie Miejskim w Zawierciu odbyło się szkolenie, podczas którego przedstawiono m.in. założenia i cele programu w roku szkolnym 2011/2012 Uczestnicy szkolenia tj. dyrektorzy placówek, koordynatorzy programu otrzymali materiały edukacyjne: plakat, poradnik dla specjalistów odpowiedzialnych za żywienie dzieci i młodzieży.

6. Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych

Projekt „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych" realizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie 4 instytucji: Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie (IMW), Instytutu Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi (IMP), Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN).

Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową, która będzie objęta działaniami edukacyjnymi są kobiety w wieku prokreacyjnym (tj. między 15 a 49 rokiem życia). Pozostałymi beneficjentami projektu są rodziny kobiet z grupy docelowej, lekarze, nauczyciele, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, pracownicy wybranych zakładów pracy, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także ogół społeczeństwa będący adresatem kampanii społecznej.

W dniu 24.10.2012 r. ramach rozpoczęcia realizacji projektu przeprowadzono badania ankietowe pt. „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży" wśród pacjentek oddziału położniczo-ginekologicznego Szpitala Powiatowego w Zawierciu.

7. Program „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)

Celem projektu jest wzmocnienie realizacji ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55 z późn. zm.), a także wzmocnienie przestrzegania

ustawy poprzez kampanię społeczną informującą o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego oraz konsekwencjach zdrowotnych używania tytoniu (czynne i bierne palenie). Grupą docelową projektu są osoby dorosłe.

W ramach realizacji Projektu „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)" pracownicy Oświaty Zdrowotnej podejmowali następujące działania:

- nawiązano współpracę z Komendą Powiatową Policji i Strażą Miejską w Zawierciu w ramach lokalnej koalicji. Organizowano kwartalne spotkania koalicji, prowadzono narady,
- w celu wzmocnienia realizacji założeń projektu pracownicy PSSE, funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji i Straży Miejskiej w Zawierciu prowadzili stały monitoring przestrzegania ustawy o zakazie palenia tytoniu w miejscach publicznych i oznakowania stref wolnych od dymu tytoniowego,
- współpracowano z lokalnymi urzędami, samorządami, organizacjami, instytucjami, zakładami pracy, stowarzyszeniami,
- informowano społeczność lokalną o realizacji projektu, propagowano styl życia wolny od dymu tytoniowego poprzez zwiekszenie wiedzy na temat szkodliwości palenia,
- w ramach szkoleń, akcji prozdrowotnych prowadzono poradnictwo, edukację zdrowotną dotycząca zagrożeń zdrowotnych jakie niesie za sobą palenie papierosów oraz wymuszone wdychanie dymu tytoniowego, a także informacji o istniejącym prawie zabraniającym palenia tytoniu w miejscach publicznych skierowaną do kadry pedagogicznej szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, przedszkoli, rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży, uczestników i kadry obozów harcerskich, kolonii, zimowisk zorganizowanych w powiecie zawierciańskim w ramach wypoczynku zimowego i letniego, kobiet ciężarnych będących pod opieką poradni Ginekologiczno-Położniczych w Zawierciu i Gabinetu Położnych POZ oraz do pacjentek Oddziału Położniczo- Ginekologicznego Szpitala w Zawierciu, podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu, pracowników i uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Zawierciu, adresatów projektu,
- cel programu realizowany był także poprzez prowadzenie kolportażu materiałów informacyjno-oświatowych: ulotek, broszur, znaków słowno-graficznych „Zakaz palenia", znaków samoprzylepnych „Wyłącz palenie!"

8. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

W ramach realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzono działania edukacyjne propagujące styl życia wolny od dymu tytoniowego. W realizację zadań Programu włączyły się zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, świetlice środowiskowe, stowarzyszenia, gdzie zorganizowano imprezy prozdrowotne, konkursy plastyczne, multimedialne, wiedzy, warsztaty dydaktyczne, happeningi, apele, inscenizacje. Inicjowano działania edukacyjne

- **Światowy Dzień bez Tytoniu**:
  - w dniu 24.04.2012 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Poradni Ginekologiczno-Położniczej w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla kobiet ciężarnych,
  - w dniach 14-18.05 2012 r. w Żłobku Miejskim w Zawierciu z rodzicami dzieci prowadzono rozmowy o szkodliwości palenia tytoniu zarówno dla nich samych, jak i wpływu wdychanego dymu tytoniowego na rozwoju ich dzieci,
  - w dniu 31.05.2012 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc w Zawierciu przeprowadzono akcję prozdrowotną pod hasłem „Działania marketingowe przemysłu tytoniowego”. W rozmowach z pacjentami zwracano uwagę na szkodliwe efekty marketingu przemysłu tytoniowego, promowano styl życia bez palenia tytoniu. Zwiększano znajomość prawa do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz do obowiązku przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych.

  Akcję prozdrowotną zorganizowano w NZOZ Centrum Usług Medycznych „Alfa” w Poradni dla Dzieci, gdzie przeprowadzono odczyt „Zmniejszenie atrakcyjności papierosów w oczach dzieci i młodzieży – zgubne działanie reklam, atrakcyjne logo, napisy na paczkach, ładne opakowania papierosów”. W Szkole Podstawowej w Pradłach w klasach I-VI przeprowadzono konkurs plastyczny „Nie pal przy mnie, nie chcę żyć w dymie”, w Zespole Szkół nr 2 w Niegowonicach w Szkole Podstawowej zorganizowano zajęcia pod hasłem „Rzuć palenie – antyreklama palenia papierosów”, a w Gimnazjum „Palenie tytoniu. Fizjologiczne skutki palenia”. W Szkole Podstawowej w Zdowie, w czasie akcji antynikotynowej uczniowie przeprowadzili inscenizowany sąd nad papierosem.

- **Światowy Dzień Rzucania Palenia** pod hasłem: „**Rzuć palenie razem z nami**”:

- w dniu 06.11.2012 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Gabinecie Położnych POZ w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla kobiet ciężarnych objętych edukacją przedporodową,
- w dniu 09.11.2012 r. w Zespole Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej przeprowadzono pogadankę, rozmowę kierowaną do uczniów Szkoły Zawodowej Zespołu Szkół. Zwrócono uwagę na skutki fizjologiczne, estetyczne i zdrowotne związane z paleniem tytoniu. Namawiano do postaw zobowiązujących do niepalenia, do odpowiedzialności za zdrowie własne i bliskich,
- w dniu 12.11.2012 r. w Przedszkolu w Pilicy obchodzony był Światowy Dzień Rzucania Palenia pod hasłem „Dym tytoniowy szkodzi dzieciom”,
- w dniu 15.11.2012 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Przychodni Centrum w Zawierciu odbyła się akcja prozdrowotna pod hasłem ,,Rzuć palenie razem z nami”. Prowadzono edukację na temat zysków płynących z niepalenia oraz zagrożeń wynikających z czynnego i biernego palenia tytoniu, informowano o zmianach w ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, rozdawano materiały informacyjno – edukacyjne: ulotki, broszury. Prowadzono badania pomiaru ciśnienia krwi, pacjenci mieli możliwość skorzystania z masażu ciała oraz badania poziomu wilgotności skóry twarzy,
- w dniu 15.11.2012 r. w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Porębie zorganizowano akcję prozdrowotną skierowaną głównie do dzieci i młodzieży. Zwracano uwagę na zagrożenia zdrowotne wynikające z czynnego palenia, z narażenia na wymuszone wdychanie dymu tytoniowego, promowano modę na niepalenie,

9. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Celem głównym programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Cele szczegółowe, to wzrost poziomu wiedzy na temat HIV i AIDS wśród społeczności lokalnej, zmiana postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i najbliższych, rozpowszechnienie postaw tolerancji wobec osób zakażonych HIV. Grupa docelową działań są uczniowie, młodzież, mieszkańcy powiatu zawierciańskiego.

Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczono aktualne informacje na temat stanu epidemii HIV/AIDS na świecie i problemów z nim związanych zawarte

w opublikowanym Światowym Raporcie UNAIDS 2012, przedstawiono główne zadania Rady Programowej UNAIDS wraz z komunikatem prasowym. Inicjowano i podejmowano działania informacyjno-edukacyjne.

W ramach bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży zorganizowano akcje prozdrowotne, w czasie których prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki HIV/AIDS dla uczestników i dla kadry pedagogicznej:

- w dniu 01.02.2012 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu,
- w dniu 02.02.2012 r. w Szkole Podstawowej nr 5 w Zawierciu,
- w dniu 07.02.2012 r. w Zespole Szkół w Pilicy; obóz sportowo-rekreacyjny Klubu Sportowego „JAS-FBG" z Sosnowca,
- w dniach 25, 27, 30 lipca oraz 21 sierpnia 2012 r. na obozach harcerskich zorganizowanych we Włodowicach, Podlesicach i Siamoszycach. Dla harcerzy w wieku gimnazjalnym i ich opiekunów przeprowadzono wykłady i zajęcia warsztatowe.

W listopadzie i grudniu 2012 r. inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, samorządach lokalnych, domach kultury:

- w Zespole Szkół im. H. Kołłątaja odbył się happening poświęcony obchodom Światowego Dnia Walki z AIDS. W ramach imprezy przedstawiono prezentacje multimedialne na temat dróg zakażeń wirusem HIV oraz „HIV i AIDS a pierwsza pomoc przedmedyczna",
- w Zespole Szkół im. J.P.II w Rokitnie odbył się konkurs wiedzy pt. ,,Fakty i mity o AIDS", plastyczny pt. ,,Nie daj szansy AIDS". Podjęte działania miały charakter informacyjny,
- w Zespole Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu poprzez dyskusję, rozmowę kierowaną i przekaz wizualny uświadomiono uczniom zagrożenia jakie niosą ryzykowne zachowania, przedstawiono zasady profilaktyki prozdrowotnej,
- w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego w Zawierciu zorganizowano happening pod hasłem „Gram fair, używam prezerwatyw", przedstawiono prezentacje multimedialną „Wiedza ratuje życie", rozwiązywano krzyżówki z hasłem „Nie daj szansy AIDS". Forma happeningu cieszyła się dużym zainteresowaniem odbiorców,

- w Przychodni Rejonowej i Rejonowo-Specjalistycznej Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu w dniu 01.12.2012 r. podejmowano działania edukacyjne: rozmowy indywidualne, pogadanki, rozdawnictwo ulotek. Informowano pacjentów o możliwości wykonania anonimowych i bezpłatnych testów na obecność wirusa HIV. Dla pracowników Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu zorganizowano kurs wewnątrzzakładowy „Miejsce pracy i podstawowe środki ostrożności związane z zakażeniem wirusem HIV",
- w Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „MEDYK" we Włodowicach w Poradni Ogólnej, Poradni dla Dzieci i Poradni dla Kobiet prowadzono pogadanki, rozmowy indywidualne, rozdawano ulotki i broszury tematyczne,
- w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum" w Zawierciu w dniu 03.12.2012 r. odbyła się III Familiada „Wakacyjne wspomnienia" z udziałem uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Organizatorem konkursu był Pełnomocnik Prezydenta Miasta Zawiercie ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.

10. Interwencja nieprogramowa Profilaktyka używania narkotyków, w tym „nowych narkotyków"

Celem interwencji jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Grupa docelowa interwencji to kadra pedagogiczna, młodzież, rodzice, ogół społeczeństwa.

- w dniu 24.01.2012 r. przesłano do samorządów lokalnych, Regionalnego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu oddział w Zawierciu pismo skierowane do nauczycieli, pedagogów szkolnych o zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie używania nowych narkotyków,
- pracownicy oświaty zdrowotnej prowadzili edukację na zimowiskach, w świetlicach środowiskowych,
- zakładom nauczania i wychowania, zakładom opieki zdrowotnej oraz organizatorom wypoczynku zimowego przekazano 2210 ulotek „Dopalacze – Wypalacze – środki zastępcze" oraz plakaty „Dopalacze środki zastępcze".

11. Interwencja nieprogramowa w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych „Nie! Dla Meningokoków"

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych realizuje interwencję nieprogramową, której celem jest przekazanie dzieciom w szkołach podstawowych oraz młodzieży w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych podstawowych informacji dotyczących: dróg zakażenia meningokokami grupy C, podstawowych zasad profilaktyki zakażeń wywołanych przez meningokoki grupy C, utrwalanie podstawowych zasad higieny.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Zawierciu jest koordynatorem wyżej wymienionej interwencji nieprogramowej. W 2012 r. edukację zdrowotną w ramach profilaktyki zakażeń meningokokowych prowadzono do 8000 osób w 19 zakładach: 8 opieki zdrowotnej, 11 nauczania i wychowania.

12. Interwencja nieprogramowa w zakresie profilaktyki grypy

W ramach akcji prowadzono działania edukacyjne w zakresie profilaktyki grypy mające na celu zmniejszenie rozpowszechniania wirusa grypy:

- zorganizowano akcje prozdrowotne w ramach bezpiecznego wypoczynku zimowego, w czasie których prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki grypy dla uczestników i dla kadry pedagogicznej: świetlicy środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu, Szkole Podstawowej nr 5 w Zawierciu, Zespole Szkół w Pilicy na obozie sportowo-rekreacyjnym Klubu Sportowego „JAS-FBG" z Sosnowca. Uczestnicy wypoczynku brali udział w zajęciach sportowych, konkursach plastycznych, inscenizacjach, grach i zabawach związanych z zasadami higieny życia codziennego. Prowadzono prelekcje, pogadanki dotyczące bezpiecznego wypoczynku i zdrowego stylu życia,
- w dniu 23.02.2012 r. w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5 w Zawierciu uczestniczono w imprezie prozdrowotnej „Profilaktyka grypy i przeziębienia" skierowanej do uczniów klas pierwszych,
- w dniu 05.03.2012r. w Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu zorganizowano akcję prozdrowotną dla mieszkańców,
- w dniu 08.05.2012r. w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Katowicach Filia w Zawierciu przeprowadzono edukację zdrowotną dotyczącą zdrowego stylu życia opartego o racjonalną dietę i aktywność fizyczną oraz profilaktyki chorób zakaźnych, w tym grypy,

– edukację dotyczącą profilaktyki grypy prowadzono również w czasie akcji prozdrowotnych organizowanych dla uczestników i kadry pedagogicznej wypoczynku letniego dzieci i młodzieży na obozach harcerskich w Rzędkowicach, Żelazku, Podlesicach, Włodowicach, Siamoszycach, Warsztatach Terapii Zajęciowej w Zawierciu.

13. Światowy Dzień Zdrowia

Tegoroczne obchody Światowego Dnia Zdrowia przebiegały pod hasłem „Starzenie się i zdrowie". Problem starzejących się społeczeństw dotyka wszystkie kraje, ale najbardziej jest widoczny w państwach słabo rozwiniętych. Tam liczba ludzi starszych wzrośnie z 400 milionów w 2000 roku do 1,7 miliarda w 2050 roku. Ta zmiana demograficzna będzie miała znaczący wpływ na zdrowie publiczne. Zachowanie dobrego zdrowia w przypadku starszych ludzi jest niezwykle ważne, jeśli mają oni pozostać niezależni i być aktywnymi członkami swoich rodzin i społeczności. Dlatego jeden z celów Narodowego Programu Zdrowia zakłada „tworzenie warunków do zdrowia i aktywnego życia osób starszych", a priorytetem do osiągnięcia przed 2015 rokiem jest „zmniejszenie występowania niepełnosprawności, chorób przewlekłych i przedwczesnych zgonów populacji osób powyżej 60 roku życia i zwiększenie lat wolnych od niepełnosprawności".

W związku z powyższym popularyzowano działania na rzecz promowania wiedzy w zakresie profilaktyki, diagnozowania i leczenia chorób oraz promocji zdrowego stylu życia. Inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, w zakładach opieki zdrowotnej, współuczestniczono w imprezach prozdrowotnych:

– w dniu 30.03.2012 r. w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego Oddział w Zawierciu odbyła się debata młodzieży na temat „Eutanazja – dylematy współczesnego świata", w dniu 26.04.2012r. odbyło się seminarium na temat „Sekrety długowieczności – jak dożyć sędziwego wieku w dobrym zdrowiu",
– w dniu 02.04.2012 r. w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Centrum Usług Medycznych „ALFA" w Szczekocinach zorganizowano akcję prozdrowotną „Starzejmy się zdrowo", w dniu 06.04.2012 r. w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ogrodzieńcu przeprowadzono bezpłatne badania słuchu u 17 pacjentów,
– w Gimnazjum w Kroczycach grupa młodzieży przygotowała ulotkę, w której zostały opisane czynniki biologiczne i społeczne powodujące szybsze

starzenie się człowieka. W Domu Kultury zorganizowano spotkanie dla 200 seniorów ,,Starzenie się i Zdrowie”,

- w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego w Zawierciu uczniowie realizują projekt „Nakręć się na zdrowie”. Polega on na stworzeniu spotu filmowego oraz reportażu promującego żywność ekologiczną i zdrowe odżywianie. Głównym celem projektu jest przekonanie młodych ludzi, że zdrowe odżywianie jest modne i korzystne dla kondycji psychofizycznej,
- w dniu 26.04.2012 r. w Przychodni Specjalistycznej „Centrum” w Zawierciu przeprowadzono edukację zdrowotną na temat znaczenia szczepień ochronnych, odpowiedzialnego stosowania antybiotyków, a także profilaktyki chorób zakaźnych i chorób nowotworowych. Pacjenci mogli uzyskać wyczerpujące informacje dotyczące zakażeń pneumokokowych oraz zapoznać się z programem ,,Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT”. W poczekalni wyeksponowano formy wizualne, prowadzono kolportaż materiałów,
- w dniu 08.05.2012 r. w Pedagogiczną Bibliotece Wojewódzkiej w Katowicach Filia w Zawierciu zorganizowano akcję prozdrowotną skierowaną do bibliotekarzy i osób dorosłych. Edukacja dotyczyła zdrowego stylu życia osób dorosłych opartego o racjonalną dietę i aktywność fizyczną.

14. Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, akcja letnia i zimowa

W ramach akcji „Bezpieczny wypoczynek”: Bezpieczne ferie 2012 r. i Bezpieczne wakacje 2012 r. inicjowano działania edukacyjne oraz udzielano porad metodycznych kierownikom obozów, kolonii wypoczynkowych, zimowisk. Odbyły się pogadanki, warsztaty, konkursy, zajęcia sportowe, pokaz filmu „Kleszcze”, gry, zabawy, inscenizacje. Pracownicy oświaty zdrowotnej we współpracy z organizatorami wypoczynku dzieci i młodzieży terenie powiatu zawierciańskiego zorganizowali akcje, imprezy prozdrowotne. Przekazano materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki antytytoniowej, chorób zakaźnych chorób przenoszonych przez kleszcze, bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych i promieniowania UV. Przekazano ulotki tematyczne: „Salmonella”, „Borelioza”, „Kleszczowe zapalenie mózgu”, „Bąblowica”, „Poznaj grzyby - unikniesz zatrucia”, „Escherichia coli”, ,,Pięć kroków do bezpiecznej żywności”, ,,Zasady bezpiecznego spożywania warzyw i owoców”, ,,Brązowo, ale czy zdrowo?”, „Antybiotyk? Nie koniecznie, nie zawsze, nie na wszystko”, „Przeziębienie? Grypa?, zdrowiej bez antybiotyków”, „Grypa nie taka straszna jeśli ją znasz”, „Uwaga Meningokoki”

15. Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV

Celem głównym interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego w solariach, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W ramach interwencji prowadzono działania edukacyjne w 32 zakładach: nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, solariach, ośrodkach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, bibliotekach, aptekach. Dzieci i młodzież uczestniczyli w imprezach prozdrowotnych, pogadankach, prelekcjach, konkursach plastycznych i wiedzy, warsztatach dydaktycznych. Zasięgiem objęto około 1500 osób.

16. Kampania społeczna „Kibicuj Zdrowiu!"

W związku z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA 2012, które odbyły się w Polsce w dniach od 08.06 do 28.06.2012 r., Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie z Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. AIDS i Biurem Światowej Organizacji Zdrowia w Polsce, przygotował kampanię społeczną pt. „Kibicuj Zdrowiu!" adresowaną do kibiców (grupa docelowa w wieku 18 – 30 lat).

Celem interwencji było ograniczenie ryzykownych zachowań zdrowotnych, jakie mogą się pojawić w kontekście organizacji imprez masowych, ze szczególnym naciskiem na ograniczenie zdrowotnych następstw palenia tytoniu, ekspozycji na dym tytoniowy, nadużywania alkoholu, używania innych substancji psychoaktywnych, ograniczenie liczby zatruć pokarmowych związanych z konsumpcją niewłaściwie przygotowanej, przechowywanej lub przeterminowanej żywności, ograniczenie liczby zachorowań na inne choroby zakaźne, w tym choroby związane z niewłaściwą higieną osobistą, ograniczenie skutków ryzykownych zachowań seksualnych.

W ramach interwencji zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Zawierciu ulotkę i prezentację „5 zasad bezpiecznego i zdrowego kibicowania",

- w dniu 24.05.2012 r. przesłano do 11 samorządów lokalnych i 5 lokalnych gazet pisma informujące o założeniach i celu kampanii społecznej „Kibicuj Zdrowiu!",
- do Urzędów Miejskich, Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu, zakładów nauczania, lokali gastronomicznych, hoteli, Domu Pomocy Społecznej, Zakładu

Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu przekazano 800 sztuk ulotek „5 zasad bezpiecznego i zdrowego kibicowania”,

- w realizację akcji włączyli się pracownicy Nadzoru Sanitarnego PSSE w Zawierciu, Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zawierciu, pracownicy Miejskiego Ośrodka Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu, samorządy i urzędy lokalne. Zasięgiem oddziaływania objęto 15000 osób.

17. Inne przedsięwzięcia

- w dniu 09.01.2012 r. zorganizowano szkolenie dla kobiet ze Stowarzyszenia Amazonek i Osób z Problemami Onkologicznymi. Podczas szkolenia prowadzono edukację dotyczącą zdrowego stylu życia i profilaktyki antytytoniowej. Członkinie Stowarzyszenia otrzymały materiały edukacyjne: ulotki, plakaty, broszury tematyczne,
- w dniu 25.04.2012 r. w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu w Oddziale Położniczo – Ginekologicznym przeprowadzono ogólnopolskie badanie ankietowe dotyczące „Zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży”,
- w lipcu 2012 r. do zakładów opieki zdrowotnej rozpropagowano broszury „Wytyczne postępowania diagnostyczno – terapeutycznego z dzieckiem moczącym się w nocy”. Informacja dotarła do 30 osób personelu medycznego,
- w dniu 09.10.2012 r. zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Zawierciu informację dotyczącą zasad wprowadzania świeżych grzybów do obrotu handlowego, a także ulotkę „Podstawowe zasady bezpiecznego grzybobrania”. Ponadto na 13 obozach harcerskich i w 2 klubach seniora prowadzono edukację w zakresie zapobiegania zatruciom grzybami. Ogółem działaniami objęto 650 osób w 15 placówkach,
- w dniu 05.11.2012 r. przesłano do 27 podmiotów: 17 zakładów opieki zdrowotnej i 10 samorządów lokalnych pisma informujące pacjentów o możliwości bezpłatnego wykonania badania endoskopowego jelita grubego (kolonoskopia) w związku z nową edycją Programu Przesiewowego wczesnego wykrywania raka jelita grubego prowadzonego przez Ministerstwo Zdrowia. Działaniami objęto 4000 osób w przedziale od 50 do 65 roku życia,
- w 47 placówkach:15 zakładach opieki zdrowotnej, 32 zakładach nauczania i wychowania promowano wiedzę na temat bezpiecznego stosowania antybiotyków w związku z obchodami Europejskiego Dnia Wiedzy

o Antybiotykach, organizowanego w ramach Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków. W edukacji zdrowotnej uczestniczyło 20000 osób,

- w 19 zakładach: 8 opieki zdrowotnej, 11 nauczania i wychowania, prowadzono do 8000 osób edukację zdrowotną w ramach profilaktyki zakażeń meningokokowych,
- w 96 podmiotach (urzędy i samorządy lokalne, zakłady opieki zdrowotnej, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne) realizowano profilaktykę chorób nowotworowych. Zadaniem objęto 12500 osób.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin w przypadku procedur planistycznych wszczętych uchwałami intencyjnymi sprzed 21 października 2010 r. (zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu pod względem wymogów higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub rozbiórki obiektu budowlanego, a także zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2012 roku wydano 197 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Procentowy udział poszczególnych spraw w 2012 r.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,
- obiekty oświatowo-wychowawcze,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz inne obiekty użyteczności publicznej.

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach

i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowanie przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2012 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 7 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) dotyczących gminy Ogrodzieniec, gminy Kroczyce oraz miasta Zawiercia.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Ogrodzieniec obejmował tereny sołectwa Ryczów o powierzchni 1462,82 ha.

Zmianą studium w gminie Kroczyce objęte zostały 3 obszary położone w miejscowościach Piaseczno i Pradła o łącznej powierzchni 7,5 ha.

Zmianą planu przestrzennego miasta Zawiercia dla obszarów obejmujących Strefę Aktywności Gospodarczej w Zawierciu – Obszar „A" objęty został obszar o łącznej powierzchni około 1,18 ha, położony w Zawierciu w rejonie ul. Myśliwskiej oraz w rejonie ul. Rolniczej.

Ponadto wydano 7 opinii o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły funkcji produkcyjno-usługowej, handlowej, magazynowej oraz rolniczej dla inwestycji nie będących przedsięwzięciami, mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

W 2012 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 6 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Uzgadniane przedsięwzięcia to między innymi:

- punkt zbierania zużytych lub nie nadających się do użytkowania pojazdów nas terenie HZ MARTEN w Zawierciu,
- budowa stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji w Ogrodzieńcu,
- budowa stacji paliw wraz z obiektami obsługi w Zawadzie Pilickiej, gmina Irządze,
- budowa stacji demontażu wraz z instalacją przetwarzania odpadów pochodzących ze stacji demontażu w Zawierciu,
- budowa oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą w Kostkowicach gm. Kroczyce,
- budowa w obrębie miejscowości Tęgobórz, gmina Szczekociny parku elektrowni wiatrowych.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 30 opinii sanitarnych. Z tej liczby wydano 5 opinii o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ustalono zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Opinie te dotyczyły budowy kurników, elektrowni wiatrowych, modernizacji wierzy wyparnej oraz modernizacji zakładowej oczyszczalni ścieków.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć.

Ze strony mieszkańców nie odnotowano żadnego protestu.

Uzgadniana dokumentacja projektowa dotyczyła nowo budowanych obiektów, a także realizowanych w ramach zmiany sposobu użytkowania istniejących budynków lub ich części.

Dokumentacja dotyczyła:

- przebudowy (modernizacji) oczyszczalni ścieków w Pilicy,
- zmiany sposobu użytkowania budynku na mini bar w Zawierciu,
- budowy salonu fryzjerskiego w Zawierciu,
- zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń w budynku usługowo-handlowym, na sklep mięsno-wędliniarski,
- budowa gabinetu dentystycznego z wydzieloną częścią mieszkalną w Pilicy,
- zmiana sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego na punkt przygotowania półproduktów wykorzystywanych do zapiekanek.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 53 kontrole sanitarne. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 49 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych, między innymi:

- obiektów żywnościowo-żywieniowych takich jak sklepy i lokale gastronomiczne, (Rotunda, Virtu, Bar orientalny),
- aptek ogólnodostępnych, (Zawiercie),
- boisk sportowych – Orlik 2012, (Włodowice, Zawiercie),
- salonów fryzjerskich i kosmetycznych (Zawiercie, Włodowice, Rokitno, Siedliszowice),
- oczyszczalnia ścieków (Łazy),
- przedszkole (Zawiercie),
- warsztatów samochodowych (Zawiercie),

- budynków z lokalami usługowo-handlowymi (Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Włodowice),
- linia sortownicza w Zakładzie Unieszkodliwiana Odpadów Komunalnych w Zawierciu,
- ośrodków hotelowo-rekreacyjnych i hoteli (Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego Jury w Podlesicach, Mały pensjonat szkoleniowo-rekreacyjny w Rzędkowicach, Rozbudowa hotelu Amazonka, Black Zawiercie, Ośrodek Edukacyjno-Naukowy w Smoleniu),
- hali produkcyjnych i magazynowych, (Aluron Zawiercie, Norma Group Sławniów, Borkomed Szczekociny, Blacho Bud Szczekociny, Emburn Zawiercie, Scame-Polska Zawiercie),
- szalet miejski (Szczekociny),
- basen (przy hotelu Villa Verde),
- budynek dworca kolejowego PKP (Zawiercie),
- innych.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyty przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

Osoby odpowiedzialne za opracowanie:

Epidemiologia	**Ewelina Sergiel-Błaszczyk**
Higiena Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku	**Wanda Malecha-Pawlikowska**
Higiena Komunalna i Środowiska	**Małgorzata Machura**
Higiena Dzieci i Młodzieży	**Małgorzata Superson**
Higiena Pracy	**Witold Walczak**
Oświata Zdrowotna	**Maria Nocek**
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	**Anna Karp**

Całość opracowała	**Wiesława Hamerlik**